

Alkotmánybíróság

Ügyszám: IV/2694-1/2021.

Fővárosi Törvényszék útján
1055 Budapest, Markó utca 27.
Levelezési cím: 1363 Budapest, Pf. 16

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/02694-2/2021
Érkezett:	2021. SZEPTEMBER 13.
Példány	1
Melléklet	1

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [REDACTED] az Alkotmánybíróság 2021. július 30. napján kelt és 2021. augusztus 9. napján kézhez vett IV/2694-1/2021. ügyiratszámú hiánypótlásra szóló felhívása alapján az alábbiakat kívánom előadni.

A korábban benyújtásra került panaszbeadványomban előadottakat fenntartva, a jelen beadványom első részében pontosítani szeretném azokat a nemzeti, illetve uniós jogszabályokat, valamint a teljesség igénye nélkül az EUB valamint az Alkotmánybíróság azon joggyakorlatát, ami megítélésem szerint az alkotmányjogi panaszom megítélése szempontjából irányadónak tekintendő.

Az Alaptörvény panaszom megítélése szempontjából releváns rendelkezései.

NEMZETI HITVALLÁS

Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.

Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, [...] az igazság, [...] kiteljesítése.

Valljuk, hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.

Alaptörvényünk jogrendünk alapja, [...]. Élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk.

ALAPVETÉS

B) cikk

(1) Magyarország [...] jogállam.

E) cikk

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. [...].

(3) Az Európai Unió joga - a (2) bekezdés keretei között - megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.

M) cikk

(2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.

Q) cikk

(2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

R) cikk

(1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkre kötelezőek.

(3) Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.

T) cikk

(1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. [...].

(2) Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, [...], az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete [...].

(3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.

SZABADSÁG ÉS FELELŐSSÉG

I. cikk

(1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

II. cikk

Az emberi méltóság sérthetetlen. **Minden embernek joga van [...] az emberi méltósághoz, [...].**

XV. cikk

(1) **A törvény előtt mindenki egyenlő. [...].**

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, [...] vagyoni, [...] vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy [...] valamely perben a jogait és kötelezettségeit [...] független és pártatlan bíróság tisztességes [...] tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, [...] döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

AZ ÁLLAM

A köztársasági elnök

9. cikk

(1) Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét, és örökdik az államszervezet demokratikus működése felett.

(3) A köztársasági elnök

c) törvényt kezdeményezhet;

Az Alkotmánybíróság

24. cikk

(1) Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve.

(2) Az Alkotmánybíróság

c) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját;

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;

(3) Az Alkotmánybíróság

a) a (2) bekezdés b), c) és e) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést;

b) a (2) bekezdés d) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést;

A bíróság

25. cikk

(1) A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.

(2) A bíróság dönt [...] magánjogi jogvitában [...].

(3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

26. cikk

(1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, [...].

28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

ZÁRÓ ÉS VEGYES RENDELKEZÉSEK

1. Magyarország Alaptörvénye 2012. január 1-jén lép hatályba.

5. Az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik. E rendelkezés nem érinti az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat.

8. Az Alaptörvény hatálybalépése nem érinti a hatálybalépése előtt alkotott jogszabályok, kibocsátott közjogi szervezetszabályozó eszközök és állami irányítás egyéb jogi eszközei, meghozott egyedi döntések, valamint vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek hatályát.

A panasz megítélése szempontjából irányadó alkotmánybírósági ítélkezési gyakorlat

Általános gyakorlat

Az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése szerinti értelmezési szabályok alapján az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és a történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [47]}.

A Nemzeti hitvallás deklarálja, hogy: „népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi”. Ennek értelmében a demokratikus jogállammal szembeni elvárás, hogy polgárai számára biztosítsa a tisztességes eljárást, amelynek során az eljáró szerveknek részrehajlás nélkül, azaz pártatlanul és ésszerű határidőn belül kell dönteniük {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [48]}.

Az Alaptörvénynek részét képezi az E) cikk, amely azt az alkotmányos alapot tartalmazza, amelynek révén hazánk az –Európai Unióban tagállamként részt vesz, és amely folyamatosan jogalapot szolgál az Európai Unió jogának belső jogként történő érvényesüléséhez, azaz közvetlen alkalmazhatóságához {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [14]}.

Az Alaptörvény E) cikk (1) bekezdése államcélként rögzíti az európai egység megteremtésében való részvételt. A részvétel nem öncélú, hanem az emberi jogok, a jólét és a biztonság kiterjesztését kell szolgálnia. Az Alaptörvény szerkezeti felépítéséből az következik, hogy az Alaptörvény E) cikkének (1) és (2) bekezdései között összefüggés van: Magyarország az Európai Unióban tagállamként az európai egység megteremtése érdekében vesz részt, mégpedig az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése céljából {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [14]}.

Az Alaptörvény indokolása rögzíti, „hogy Magyarország közreműködik az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedését szolgáló európai egység megteremtésében, és nevesítve is utal az európai egység megteremtésének legfontosabb intézményesült fórumára, az Európai Unióra. Az Európai Unió nemzetközi szerződésen alapuló önálló jogrenddel rendelkezik, amelynek értelmében az uniós jog a tagállamok területén közvetlenül alkalmazandó és a jogalanyok számára közvetlenül is teremthet jogokat és kötelezettségeket [...] Az Alaptörvény E) cikke lehetővé teszi, hogy Magyarország az Európai Unió tagállamaként, az Európai Unió intézményei útján gyakorolja egyes hatásköreit {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [17]}.

Tiszteletben tartva azt, hogy az uniós jognak alkalmazási elsőbbsége van a tagállami joggal szemben, az Alaptörvény R) cikk (1) bekezdése alapján az uniós jog magyarországi alkalmazhatóságának alapja az Alaptörvény E) cikke {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [26]}.

Uniós jog helye a nemzeti jogban

Az Alaptörvény E) cikk (1) bekezdése államcélként rögzíti az európai egység megteremtésében való részvételt. A részvétel nem öncélú, hanem az emberi jogok, a jólét és a biztonság kiterjesztését kell szolgálnia. Az Alaptörvény szerkezeti felépítéséből az következik, hogy az Alaptörvény E) cikkének (1) és (2) bekezdései között összefüggés van: Magyarország az Európai Unióban tagállamként az európai egység megteremtése érdekében vesz részt, mégpedig az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése céljából {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [14]}. Az Alaptörvény indokolása rögzíti, „hogy Magyarország közreműködik az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedését szolgáló európai egység megteremtésében, és nevesítve is utal az európai egység megteremtésének legfontosabb intézményesült fórumára, az Európai Unióra. Az Európai Unió nemzetközi szerződésen alapuló önálló jogrenddel rendelkezik, amelynek értelmében az uniós jog a tagállamok területén közvetlenül alkalmazandó és a jogalanyok számára közvetlenül is teremthet jogokat és kötelezettségeket [...] Az Alaptörvény E) cikke lehetővé teszi, hogy Magyarország az Európai Unió tagállamaként, az Európai Unió intézményei útján gyakorolja egyes hatásköreit {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [17]}.

Az alapító szerződések Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalásainak számítanak {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [18]}.

Az uniós jognak mint belső jognak a nemzetközi jogtól elkülönülő sui generis (egyedi, sajátos, különleges) jellegét mutatja az, hogy arra az Alaptörvény E) cikke vonatkozik, amely lex specialis (külön törvény) a nemzetközi jogra vonatkozó Q) cikkhez képest {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [19]}.

Az uniós jog mint belső jog nem illeszkedik bele a hazai jogforrási hierarchiába, hanem az Alaptörvényben foglalt alkotmányos parancs alapján kötelezően alkalmazandó jogszabályösszesség. Az uniós jog rendszertani értelemben nem része az Alaptörvény T) cikke szerinti jogforrási rendszernek, hanem egy külön alkotmányos parancs teszi az uniós jogot mint kötelezően alkalmazandó jogot a jogrendszer részévé. {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [20]}.

Az Alaptörvény E) cikk (4) bekezdésében meghatározott alkotmányozó többség igényéből kooperatív jogértelmezési kötelezettség következik. Ez alapján az uniós jog alkalmazási elsőbbséggel bír a hazai jogalkotó által alkotott belső joggal szemben {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [21]}.

Az „európai egység megteremtése”, az integráció nem csupán politikai szervek számára jelöl ki célt, hanem a bíróságok és az Alkotmánybíróság számára is, amelynek az „európai egységből” a jogrendszerek harmóniája és koherenciája következik alkotmányos célként. Ezek elérése érdekében a jogszabályokat és az Alaptörvényt – amennyiben ez lehetséges – úgy kell értelmezni, hogy a normatartalom az Európai Unió jogával is összhangban álljon {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [37]}.

Tisztességes eljáráshoz való jog

Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.] megerősített és továbbfejlesztett.

A tisztességes eljárás (fair trial) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.].

A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266.].

A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály de facto nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.

Pártatlan bírósághoz való jog – a pártatlanság látszata

A pártatlan bírósághoz való jog "az [...] személy iránti előítélet mentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében. Ennek intézményes biztosítékát a bírák kizárására vonatkozó [...] szabályok biztosítják." (67/1995. (XII. 7.) AB, ABH 1995, 346, 347.).

Az Alkotmánybíróság a pártatlan bírósághoz való alkotmányos jog részletes tartalma és követelményei tekintetében az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) ítélkezési gyakorlatát veszi alapul. Az EJEB több ítéletben határozott az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) 6. cikk 1. pontjának megsértése tárgyában, amely szerint "mindenkinek joga van arra, hogy ügyét . . . pártatlan bíróság tisztességesen . . . tárgyalja, és hozzon határozatot . . . az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően." (67/1995. (XII. 7.) AB, ABH 1995, 346, 347.).

Az EJEB a sérelmezett esetek megítélésében kettős, mégpedig szubjektív és objektív megközelítésű tesztet alkalmaz. Elsősorban vizsgálja az eljáró bíró konkrét magatartását az ügyben, azt, volt-e olyan megnyilvánulása, amelyből a pártatlanságának hiányára lehet következtetni; ezt a folyamodó egyáltalán sérelmezi-e. A bíró személyes pártatlanságát vélelmezni kell az ellenkező bizonyításáig. Ezt követi az objektív megközelítés: annak vizsgálata, hogy függetlenül a bíró személyes magatartásától, a folyamodónak volt-e jogos, indokolt, objektíve igazolható oka a pártatlanság hiányának feltételezésére. Ehhez a Bíróság részletesen vizsgálja, hogy az adott jogrendszer szabályai szerint a bíró korábban milyen jellegű eljárásban, milyen feladatokat látott el, és milyen annak a szervezetnek a belső felépítése, amelynek keretében a pártatlanságát kétségessé tevő döntések születtek. (67/1995. (XII. 7.) AB, ABH 1995, 346-348.).

Alkotmánybíróság elvi élel szögezte le egyrészt, »hogy a bírónak nem csak pártatlannak kell lennie, hanem pártatlannak is kell látszania«. [17/2001. (VI. 1.) AB határozat, ABK 2001. május, 248., 250.], másrészt a pártatlanság az egyik alapfeltétele annak, hogy az ügyekben helyes és megalapozott ítélet szülessen« (ABH 2002, 101, 110-112, 114.).

A bíróságot terhelő Indoklási kötelezettség

Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog az EJEB, illetőleg az EUB joggyakorlatát is alapul véve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alaptörvény e szabályát mindig együtt kell olvasni a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Az Alaptörvény 28. cikk első mondata szerint "[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a

jogszabály preambulát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.” Az Alaptörvény 28. cikke tehát a bíróságokkal szemben azt a követelményt fogalmazza meg, hogy ítélezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkalmazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása esetében az Alkotmánybíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróságnak tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából kell vizsgálnia a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodnia kell attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, azt sem vizsgálhatja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kell a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit és a törvényhozó indoklását, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.

A polgári, uniós fogyasztói jogot érintő ügyben az alkotmánybírósági vizsgálat az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakra is figyelemmel kizárólagosan arra korlátozódhat, hogy a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jog követelményeinek megfelelően alkalmazta-e az rPp. 155/A. §-ban, illetve a 221. §-ban foglalt, indokolási kötelezettségre vonatkozó szabályokat, illetve, hogy számot adott-e a feleknek az ügy lényeges körülményeit érintő észrevételeiről. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jog azt a minimális tartalmi követelményt állítja az elsőfokon, a jogorvoslati eljárásban valamint a felülvizsgálati eljárásban hozott bírói döntés indoklásával szemben, hogy az eljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően a felek által előterjesztett lényeges észrevételeket kellő mélységben vizsgálják meg, és a vizsgálat kapcsán hozott álláspontjuk indokait a döntéseikben részletesen mutassák be. Ennek megfelelően a rPp. 155/A. §, illetve a 221. § bírói alkalmazása akkor van összhangban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányos szabállyal, ha az ítélet indokaiból e minimális tartalmi követelmények kitűnnek.

Fegyverek egyenlősége

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében expressis verbis nem szereplő, de abból levezethető az a követelmény is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége, amely ekként a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványaként értelmezhető {többek között lásd: 21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [57]}.

A fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége elvének megfelelő érvényesülésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábban több ügyben azt is leszögezte, hogy annak elengedhetetlen feltétele, hogy a szembenálló felek jelen legyenek az eljárási cselekményeknél, valamint [...] ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhesse meg az ügyben releváns adatokat {pl. 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [21], továbbá 3064/2019. (III. 29.) AB határozat, Indokolás [16]}.

Az Alkotmánybíróság más ügyben arra mutatott rá, hogy a fegyveregyenlőség elvének a „lényege az ügy szempontjából jelentős nyilatkozatokhoz és bizonyítékokhoz való hozzáférés mindkét fél számára, valamint lehetőség arra, hogy észrevételeit előadhassa a bíróság előtt” {3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [115]}.

Előzetes döntéshozatali eljárás-indoklási kötelezettség

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint:

Magyarország 2004. május 1-je óta tagja az Európai Uniónak, és ezzel együtt részese az Unió alapját képező szerződéseknek (beleértve azok módosításait és kiegészítéseit). A csatlakozás időpontjától tehát a fenti szerződések közvetlenül alkalmazandók Magyarországon, így az EUMSZ-nek az előzetes döntéshozatalra vonatkozó rendelkezései is. A közvetlen hatály elvéből fakadóan a szerződéseket nem kell átültetni (implementálni) a hazai jogba, így a magyar bíróságok közvetlenül az EUMSZ alapján, abból fakadóan kezdeményezhetnek előzetes döntéshozatali eljárást. {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [14]}

Más oldalról megközelítve ez Magyarország, és végső soron a magyar bíróság kötelezettsége is, amely egyrészt az Európai Unióról szóló Szerződés 5. cikkéből, másrészt az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdéséből fakad. Az uniós szerződés 5. cikke rendelkezik az Unión belüli hatáskör-átruházásról, illetve a hatáskörök közös gyakorlásáról, amelyek az arányosság és szubszidiaritás talaján állnak. Az Alaptörvény E) cikke pedig kimondja, hogy Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. Mindezek alapján az előzetes döntéshozatali eljárás során a magyar bíróság köteles ellátni az EUMSZ 267. cikke által ráruházott feladatokat {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [15]}.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke szerint előzetes döntéshozatali eljárást lehet kezdeményezni a Bíróságánál a Szerződések (az Európai Unióról Szóló Szerződés és az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés), valamint az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése miatt. Az előzetes döntéshozatali eljárás célja a közösségi jog egységes értelmezésének a biztosítása. Az EUMSZ erre tekintettel a Bíróságot hatalmazza fel a közösségi jog értelmezésének monopóliumával. Ugyanakkor a tagállami bíróságok is alkalmazhatják a közösségi jogot és ennek során értelmezési (érvényességi) problémák merülhetnek fel. Amennyiben tehát egy tagállami bíróság előtti ügyben közösségi jogot kell alkalmazni és ésszerű kétely merül fel annak érvényességét, értelmezését illetően, a tagállami bíró kezdeményezésére a Bíróság egy közbenső eljárás keretében megválaszolja a nemzeti bíró szerint jelentékeny közösségi jogi kérdést. Az EUMSZ tehát az előzetes döntéshozatali eljárás révén megakadályozza, hogy a tagállami bíróságok a közösségi jogot eltérően értelmezzék, ugyanakkor szervezeti értelemben nem teremt alá-fölrendeltségi viszonyt a Bíróság és a tagállami bíróságok között {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [17]}.

Az EUMSZ a tagállami bíróságok és a Bíróság között teremt kapcsolatot, ebből következően a tagállami bíróság előtt folyó eljárásban a felek nem kezdeményezhetnek előzetes döntéshozatali eljárást. Erre a következtetésre a Sirena Srl contra Eda Srl és társai ügyben [C-40/70. számú, 1979. október 18-án hozott ítélet EU:C:1979:236] jutott a Bíróság, kimondta továbbá, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás során a peres feleknek csupán arra van lehetősége, hogy észrevételeket tegyenek a kezdeményezéssel kapcsolatosan, de ez is csak a megkereső bíróság által kijelölt jogi keretek között történhet {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [18]}.

A peres felek indítványozhatják ugyan a nemzeti bíróságnál a kezdeményezést, azonban a bírót nem köti a felek kérelme, a bírónak diszkrecionális joga van annak eldöntésére, hogy megkeresi-e a Bíróságot előzetes döntéshozatalért kérve, ahogy azt a CILFIT-ügyben [C-283/81. számú, 1982. október 6-án hozott ítélet, EU:C:1982:335, 9] a Bíróság megállapította: „a [EGKSZ] 177. cikk [jelenleg EUMSZ 267. cikk] nem jelent jogorvoslati lehetőséget a felek számára valamely nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő ügyben. Az, hogy az egyik fél állítása szerint a jogvita a közösségi jog értelmezésének kérdését veti fel, önmagában nem elegendő tehát ahhoz, hogy az érintett bíróság köteles legyen a kérdést a 177. cikk értelmében felmerült kérdésnek tekinteni. Másrészt – adott esetben – hivatalból is a Bírósághoz fordulhat.” {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [19]}. Az EUMSZ 267. cikkének (2) bekezdése szerint, ha egy tagállam bírósága előtt a(z) elsődleges vagy másodlagos) közösségi jog érvényességére/értelmezésére vonatkozó kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti a Bíróságot, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést. Az EUMSZ tehát főszabályként az eljáró tagállami bírót belátására bízta, hogy az előtte folyamatban lévő per eldöntéséhez szükség van-e a közösségi jogszabály értelmezésére vagy érvényességének vizsgálatára. A tagállami bírónak alapján lényegében korlátlan mérlegelési jogkörrel bír az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése körében {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [20]}.

Ezzel szemben a 267. cikk (3) bekezdése szerint, ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles a Bírósághoz fordulni (ún. kötelezett bíróság) {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [21]}.

Ilyen kötelezett bíróságnak a tagállami legfelsőbb bírói fórumokat kell tekinteni, hiszen ezen bíróságok döntése ellen a nemzeti jog alapján már nincs jogorvoslati lehetőség. A szakirodalom ezt a megközelítést intézményi (absztrakt vagy objektív) jelzővel illeti, szemben a működési (konkrét vagy szubjektív) elvvel. Ez utóbbi alapján minden olyan tagállami bíróság köteles előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni, amelynek az előtte folyamatban lévő konkrét ügyben hozott ügydöntő határozat ellen nincs helye további jogorvoslatnak {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [23]}. Az EUB gyakorlata a működési elv irányába mozdult el. Az EUB a Costa kontra Enel-ügyben [C-6/64. számú, 1964. július 15-én hozott ítélet (EU:C:1964:66)], illetve a Lyckeskog-ügyben [C-99/00. számú, 2002. június 4-én hozott ítélet, (EU:C:2002:329)] megállapította, hogy nem tekinthető előzetes döntéshozatal kezdeményezésére kötelezett bíróságnak az a tagállami bíróság, amelynek határozata a legfelsőbb bíróság előtt megtámadható. Ugyanakkor kimondta azt is, hogy a közösségi jog egysége csak úgy tartható fenn, ha a tagállami legfelsőbb bíróságok, illetve valamennyi olyan bíróság, amelynek a határozata ellen nincs bírósági jogorvoslat előzetes döntéshozatal kezdeményezésére kötelezettek {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [24]}.

Az Intermodal Transports BV-ügyben [C-495/03. számú, 2005. szeptember 15-én hozott ítélet (EU:C:2005:552)] az EUB már egyértelműen úgy fogalmazott, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének kötelezettsége a legfelsőbb bíróságokat, valamint azon nemzeti bíróságokat terheli, amelyek határozatai ellen nincs jogorvoslati lehetőség {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [25]}.

Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján azt a bíróságot tekinti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére köteles bíróságnak, amelynek ügydöntő határozata ellen nincs helye további hazai jogorvoslatnak (a továbbiakban: kötelezett bíróság) {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [26]}.

A Da Costa-ügyben [C-28-30/62. számú, 1963. március 27-én hozott ítélet (EU:C:1963:6)] az EUB kimondta, hogy amennyiben egy korábbi, azonos tényálláson alapuló előzetes döntéshozatali eljárásban már értelmezésre került a közösségi jogszabály, az az előterjesztési kötelezettség lényegét szüntetheti meg. A Bíróság e döntése nem zárta ki, hogy megegyező tényállások alapján ugyanazoknak a közösségi szabályoknak a vizsgálatát kezdeményezze egy tagállami bíróság előzetes döntéshozatal keretében, viszont az előterjesztési kötelezettséget megszüntette {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]}.

A CILFIT-ügyben az EUB egyrészt megállapította, hogy az EUMSZ 267. cikk [EGKSZ 177. cikk] (3) bekezdésében említett bíróságok abban a kérdésben, hogy határozatuk meghozatalához szükséges-e valamely közösségi jogi kérdés eldöntése, ugyanolyan mérlegelési joggal rendelkeznek, mint

bármely más nemzeti bíróság. Másrészt az EUB konkrétan meghatározta mely esetekben mentesülnek a fenti bíróságok az előterjesztési kötelezettség alól. Így a kötelezett bíróságoknak nem kell előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezniük, ha (1) azt állapították meg, hogy a felmerült kérdés nem releváns, vagyis a kérdésre adott válasz nem befolyásolhatná érdemben a jogvita megoldását; (2) a szóban forgó közösségi jogi rendelkezést a EUB már értelmezte; (3) a közösségi jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy az minden ésszerű kétséget kizár (az egyértelműség körében azonban tekintettel kell lenni arra, hogy: a) a valamennyi nyelvi változat hiteles, így azok eltéréseit is figyelembe kell venni; b) a közösségi jog és a tagállami jogok eltérő terminus technicus-okat használnak; c) a közösségi jogot szövegösszefüggésében, a közösségi jog rendelkezéseinek összessége tükrében, céljára tekintettel, a közösségi jognak az alkalmazás időpontjában fennálló fejlődési állapota alapján kell megítélni (EU:C:1982:335, 15–21. pont). Az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése szerinti bíróságoknak is van tehát mérlegelési lehetősége a tekintetben, hogy az EUB-hoz fordulnak-e előzetes döntéshozatali kérvényre, de csak a fentebb ismertetett szűk körben {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [28]}.

Az Alkotmánybíróság osztva az EUB álláspontját, azaz az előterjesztési kötelezettséget nem tekinti automatikusnak és feltétlennek. A tagállami bíró mérlegelési jogkörébe tartozik tehát annak eldöntése, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez, avagy sem {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [29]}.

Az Alkotmánybíróság szerint egyfelől egyértelmű, hogy a közösségi jog alapján a tagállami bíróságok nemzeti szabályozás nélkül, önmagában az EUMSZ 267. cikke alapján is jogosultak előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni. Az Országgyűlés a 2003. évi XXX. törvénnyel mégis módosította a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt (a továbbiakban: Pp.), előzetes döntéshozatalra vonatkozó szabályokat iktatva be a polgári eljárásjogi kódexbe. A törvényjavaslatához fűzött miniszeri indoklás is megállapítja, hogy: „az előzetes döntési mechanizmust az alapító szerződések, részleteiben pedig az Európai Bíróság joggyakorlata alakította ki. Ezek a szabályok és az azokhoz kapcsolódó bírói gyakorlat a hazai jogalkalmazókra nézve közvetlenül kötelezőek.” {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [30]}. Másfelől a Legfelsőbb Bíróság 1/2009. (VI. 24.) PK-KK számon közös véleményét bocsátott ki, amely a Bíróság gyakorlatára is tekintettel kívánt útmutatót nyújtani az előzetes döntéshozatal kezdeményezésével kapcsolatban. A közös kollégiumi vélemény alapján főszabály szerint a Legfelsőbb Bíróságot kell annak a fórumnak tekinteni, amelyet a Szerződés alapján az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének kötelezettsége terhel. Amennyiben azonban a jogerős ítélet ellen nincs helye felülvizsgálatnak [Pp. 235. § (4) bekezdés, 271. §], úgy a másodfokú – közigazgatási perekben a Pp. 340. § (1) bekezdése alá tartozó perekben az elsőfokú – bíróságot terheli az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésnek kötelezettsége. Ugyanakkor a kezdeményezésre kötelezett bíróság önállóan mérlegelheti, hogy az érdemi döntés elleni felülvizsgálati (fellebbezési) eljárásban a jogvita eldöntése szempontjából szükséges-e előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeznie {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [33]}.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint, ha egy előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére kötelezett bíróság előtt merül fel a felek részéről a közösségi jog alkalmazásának, érvényessége megállapításának, illetve értelmezésének a kérdése, és a bíróság a kezdeményezésére irányuló indítvány elutasítása tárgyában nem hoz indokolt döntést, az egyértelműen alappal veti fel a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. A bíróság mérlegelési lehetősége ugyanis nagymértékben korlátozott, főszabály szerint a Bírósághoz kell fordulnia és csak akkor mentesül e kötelezettsége alól, ha a közösségi jog nem releváns az adott ügyben vagy a közösségi szabály helyes értelmezése a bíró szerint egyértelmű, illetve ha az érintett jogkérdésben a Bíróságnak kialakult gyakorlata van. A kezdeményezésre kötelezett bírónak tehát számot kell adnia arról, hogy kötelezettsége ellenére miért nem fordul a Bírósághoz. Ugyanakkor bármely – nem kötelezett – tagállami bíróság is dönthet úgy akár saját meggyőződése, akár a felek kérelme alapján, hogy él az előzetes döntéshozatali kezdeményezés lehetőségével, illetve dönthet úgy is, hogy nem kezdeményez ilyen eljárást. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadóan – az eljáró bíróságnak függetlenül attól, hogy kötelezettnek minősült-e vagy sem, továbbá függetlenül attól, hogy helyt ad-e a kezdeményezésre irányuló kérelemnek, avagy sem, alakszerű döntést kell hoznia a kezdeményezésről, és azt legkésőbb az ügydöntő határozatban meg kell indokolnia. Az indítványozó

peres fél ugyanis joggal számíthat arra, hogy az ügye kapcsán felmerült és annak eldöntése szempontjából releváns közösségi jogi probléma a Bíróság elé kerül. Ennek elmaradása érdemi kihatással lehet a jogvita végeredményére, ezért a bíróság köteles megindokolni az indítvány elutasítását, mivel egyrészt ez garantálja, hogy megalapozott döntést hozott a kezdeményezés tárgyában, másrészt a peres fél innen ismerheti meg a döntés okát {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60]}.

Az Alkotmánybíróság szerint ugyanis a bírósági úthoz, a bíróság általi döntéshez való jognak szerves része az eljárás minősége: ez adja a bírósághoz fordulás értelmét. Az eljárás tisztességességének önmagában ugyanis nem elégséges feltétele a bírósági út igénybevételeének lehetővé tétele, az csak akkor biztosított, ha a bíróság érdemben reagál (dönt) a perben előterjesztett kérelmekre {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [62]}.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint sérül a felek tisztességes eljáráshoz való joga, amennyiben az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése esetén az eljáró bíróság a kezdeményezés elutasítása tárgyában nem dönt, és döntését nem indokolja {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [63]}.

Előzetes döntéshozatali eljárás-hatáskörrel rendelkező törvényes bíróságtól történő megvonás-törvényes bíróhoz való jog

Az EUB következetes értelmezése szerint az előzetes döntéshozatali eljárás (továbbiakban: EDE) az EUB és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek keretében az EUB a nemzeti bíróságok számára az uniós jog olyan értelmezését nyújtja, amely szükséges az előttük folyamatban lévő ügyek eldöntéséhez (lásd többek között a C-231/89. számú Gmurzynska-Bscher-ügyben hozott ítélet 18. bekezdését és a C-314/96. számú Djabali-ügyben hozott ítélet 17. bekezdését). Az EUMSZ. 267. cikke értelmében az EUB hatásköre arra terjed ki, hogy valamely uniós jogi norma értelmezését megadja. Nem terjed ki az EUB hatásköre annak vizsgálatára, hogy a nemzeti bíróságoknak az előttük folyamatban lévő ügyben milyen feltételekkel kell vagy lehet alkalmazniuk az uniós jogot (C-137/08. számú VB Pénzügyi Lízing Zrt.-ügyben hozott ítélet 44. bekezdés), nincs hatásköre arra sem, hogy megítélje az uniós jogi szabályozás és a nemzeti jog rendelkezéseinek összeegyeztethetőségét (C-128/88. számú Di Felice-ügyben hozott ítélet 7. bekezdés), az EDE-ban nem feladata, hogy értelmezze a nemzeti jogot (C-52/76. számú Luigi Benedetti-ügyben hozott ítélet 25. bekezdés). Az Európai Unió tagállamai az alapító szerződések aláírásával a lojális együttműködésre vállaltak kötelezettséget, és ennek keretében arra: „A tagállamok segítik az Uniót feladatainak teljesítésében, és tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti az Unió célkitűzéseinek megvalósítását.” [EUMSZ. 3. cikk (3) bekezdés 3. mondat] Az EDE ehhez az együttműködéshez nyújt segítséget azáltal, hogy lehetővé teszi az uniós jogi normák autentikus értelmezését a tagállamok bíróságai előtt folyamatban lévő eljárásokban.

A fentiekből következően megállapítható, hogy az EDE célja, hogy biztosítsa az uniós jogi normák egységes értelmezését a tagállami bíróságok gyakorlatában. Nem célja ugyanakkor az eljárásnak, hogy az EUB állást foglaljon az uniós jog és a nemzeti jog összeegyeztethetőségéről, vagy a nemzeti jog helyes értelmezéséről.

Az EUMSZ. 267. cikke alapján a tagállami bíróságnak autonóm mérlegelési jogköre van eldönteni, hogy előzetes döntéshozatali kezdeményez-e [C-166/73. számú Rheinmühlen (II)-ügyben hozott ítélet 4. bekezdés].

A tagállami bíróságoknak tehát főszabály szerint döntési szabadsága van abban a kérdésben, hogy kezdeményezik-e az előzetes döntéshozatali eljárást. Az EUMSZ. 267. cikke ugyanakkor e főszabály mellett előírja azt is, hogy ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel értelmezési kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az EUB-hoz fordulni. Az EUB ezen rendelkezés értelmezésével összefüggésben kimondta, hogy a nemzeti fellebbviteli bíróság olyan határozatai, amelyeket a felek a legfelső bírói fórum előtt megtámadhatnak, nem olyan bíróságtól származnak, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség (99/00. számú Lyckeskog-ügyben hozott ítélet 16. bekezdés). Ebből következően az EUB gyakorlatában a konkrét jogorvoslati lehetőség kizártságához köti az előterjesztési kötelezettség megnyílását, és nem ahhoz, hogy az érintett bíróság határozatai

ellen általában van-e helye jogorvoslatnak (C-210/06. számú Cartesio-ügyben hozott ítélet 75–79. bekezdések).

Összegezve megállapítható, hogy a tagállami bíróságoknak főszabály szerint döntési szabadságukban áll az EUMSZ. 267. cikke szerinti eljárás kezdeményezéséről dönteni. Ez alól az jelent kivételt, ha a tagállami bíróság határozata ellen nincs helye jogorvoslatnak, mert ilyenkor a tagállami bíróságnak kezdeményezési kötelezettsége van. A jogorvoslat lehetőségét pedig mindig a tagállam előtt folyamatban lévő konkrét ügyben kell vizsgálni.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}. A törvényes bíró fogalmának meghatározása során alapvetően a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) rendelkezéseiből kell kiindulni. E szerint a törvény által rendelt bírónak azt kell tekinteni, aki az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [Bszi. 8. § (2) bekezdés] {például: 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [45]–[46]}.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában egyértelművé tette, hogy „[a]nnak megítélésakor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak [a bíróságok szervezetéről szóló törvény mellett] ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései” (993/B/2008. AB határozat, ABH 2009, 2352, 2354–2355).

Megállapítható tehát, hogy azokban az ügyekben, amelyekben a jogvita érdemi eldöntéséhez valamely uniós jogi norma értelmezése válik szükségessé, az EUB törvényes bírónak minősül, és ezért az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének megtagadása felvetheti a törvényes bíróhoz való jog sérelmét. A jogsértés megítélése során mérlegelni szükséges, hogy az adott eljárásban az eljáró bíróság döntése ellen van-e helye jogorvoslatnak, mert a törvényes bíróhoz való jog sérelme első sorban azokban az ügyekben merülhet fel, ahol az eljáró nemzeti bíróságnak kötelezettsége az EUMSZ. 267. cikke szerinti eljárás kezdeményezése.

Jogorvoslathoz való jog

Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz fűződő jog általános értelemben azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. A jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékonyságához pedig az szükséges, hogy ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége {22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]}. A jogorvoslathoz való jog érvényesülésének két eleme van: egyrészt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét nem gátolják-e jogszabályi előírások, másrészt, hogy milyen a jogorvoslat terjedelme, azaz teljes körűsége, illetve korlátozottsága (2/2013. (I. 23.) AB Indokolás [35] és [37]).

A jogorvoslathoz való jog követelményét az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőséget is adhat [9/1992. (I. 30.) AB határozat ABH 1992, 59, 68.]

A panasz megítélése szempontjából irányadó nemzetközi szerződések.

1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről [EJEE]

Egyezmény
az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről

Az aláíró Kormányok, az Európa Tanács Tagjai,

[...]

megerősítve, hogy - a szubszidiaritás elvével összhangban - elsődlegesen a Magas Szerződő Felek kötelessége a jelen Egyezményben és az ahhoz fűzött jegyzőkönyvekben meghatározott jogok és szabadságok biztosítása, és hogy ennek során a Magas Szerződő Felek az Egyezmény által létesített Emberi Jogok Európai Bíróságának [EJEB] ellenőrzési jogköre alá eső mérlegelési jogkörrel rendelkeznek;

az alábbiakban állapodtak meg:

1. Cikk - Kötelezettség az emberi jogok tiszteletben tartására

A Magas Szerződő Felek biztosítják a joghatóságuk alatt álló minden személy számára a jelen Egyezmény I. fejezetében meghatározott jogokat és szabadságokat.

I. Fejezet - Jogok és szabadságok

6. Cikk - Tisztességes tárgyaláshoz való jog

1. Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, [...].

13. Cikk - Hatékony jogorvoslathoz való jog

Bármelynek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha a jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.

14. Cikk - Megkülönböztetés tilalma

A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSz) és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSz) egységes szerkezetbe foglalt változata [2012/C 326/01]

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata

ELSŐ RÉSZ

ALAPELVEK

1. cikk

(1) E szerződés szabályozza az Unió működését, valamint megállapítja az Unió hatásköreinek területeit, elhatárolását és a hatáskörök gyakorlásának részletes szabályait.

(2) E szerződés és az Európai Unióról szóló szerződés alkotják az Unió alapját képező szerződéseket. A "Szerződések" kifejezés e két, azonos jogi kötőerővel bíró szerződésre utal.

I. CÍM

AZ UNIÓ HATÁSKÖREINEK TÍPUSAI ÉS TERÜLETEI

2. cikk

(1) Ha egy meghatározott területen a Szerződések kizárólagos hatáskört ruháznak az Unióra, e területen kizárólag az Unió alkothat és fogadhat el kötelező erejű jogi aktust, a tagállamok pedig csak annyiban, amennyiben őket az Unió erre felhatalmazza, vagy ha annak célja az Unió által elfogadott jogi aktusok végrehajtása.

(2) Ha egy meghatározott területen a Szerződések a tagállamokkal megosztott hatáskört ruháznak az Unióra, e területen mind az Unió, mind pedig a tagállamok alkothatnak és elfogadhatnak kötelező erejű jogi aktusokat. A tagállamok e hatáskörüket csak olyan mértékben gyakorolhatják, amilyen mértékben az Unió hatáskörét nem gyakorolta. A tagállamok olyan mértékben gyakorolhatják újra a hatáskörüket, amilyen mértékben az Unió úgy határozott, hogy lemond hatáskörének gyakorlásáról.

(5) Meghatározott területeken és a Szerződésekben megállapított feltételek mellett az Unió hatáskörrel rendelkezik a tagállamok intézkedéseit támogató, összehangoló vagy kiegészítő intézkedések megtételére, anélkül azonban, hogy ennek révén elvonná a tagállamok e területeken meglévő hatásköreit.

3. cikk

(1) Az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a következő területeken:

b) a belső piac működéséhez szükséges versenyszabályok megállapítása,

4. cikk

(1) Az Unió a tagállamokkal megosztott hatáskörrel rendelkezik azokban az esetekben, ahol a Szerződések olyan hatáskört ruháznak rá, amely nem tartozik a 3. és 6. cikkben felsorolt területekhez.

(2) Az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörök a következő fő területeken alkalmazandók:

f) fogyasztóvédelem,

II. CÍM

ÁLTALÁNOSAN ALKALMAZANDÓ RENDELKEZÉSEK

7. cikk

Az Unió, valamennyi célkitűzését figyelembe véve és a hatáskör-átruházás elvével összhangban, biztosítja a különböző politikái és tevékenységei összhangját.

8. cikk

(az EK Sz. korábbi 3. cikkének (2) bekezdése) [2]

Az Unió tevékenységeinek folytatása során törekszik az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, [...].

12. cikk

(az EK Sz. korábbi 153. cikkének (2) bekezdése)

A fogyasztóvédelmi követelményeket figyelembe kell venni az egyéb uniós politikák és tevékenységek meghatározásakor és végrehajtásakor.

HARMADIK RÉSZ

AZ UNIÓ BELSŐ POLITIKÁI ÉS TEVÉKENYSÉGEI

I. CÍM

BELSŐ PIAC

26. cikk

(az EK Sz. korábbi 14. cikke)

(1) Az Unió a Szerződések vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően meghozza a belső piac létrehozásához, illetve működésének biztosításához szükséges intézkedéseket.

(2) A belső piac egy olyan, belső határok nélküli térség, amelyben a Szerződések rendelkezéseivel összhangban biztosított az áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása.

(3) A Tanács a Bizottság javaslata alapján meghatározza az összes érintett ágazat kiegyensúlyozott fejlődésének biztosításához szükséges irányutakat és feltételeket.

VII. CÍM

A VERSENYRE, AZ ADÓZÁSRA ÉS A JOGSZABÁLYOK KÖZELÍTÉSÉRE VONATKOZÓ KÖZÖS SZABÁLYOK

3. FEJEZET

JOGSZABÁLYOK KÖZELÍTÉSE

114. cikk

(az EK Sz. korábbi 95. cikke)

(1) Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a 26. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósítására a következő rendelkezéseket kell alkalmazni. Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja azokat a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése.

(2) Az (1) bekezdés nem vonatkozik az adózásra, a személyek szabad mozgására, valamint a munkavállalók jogaira és érdekeire vonatkozó rendelkezésekre.

(3) A Bizottság az (1) bekezdésben előírányzott, [...] a fogyasztóvédelemre vonatkozó javaslataiban a védelem magas szintjét veszi alapul, különös figyelemmel a tudományos tényeken alapuló új fejleményekre. Az Európai Parlament és a Tanács saját hatáskörén belül szintén törekszik e célkitűzés megvalósítására.

XV. CÍM

FOGYASZTÓVÉDELEM

169. cikk

(az EKSz. korábbi 153. cikke)

(1) A fogyasztói érdekek érvényesülésének előmozdítása és a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítása érdekében az Unió hozzájárul a fogyasztók egészségének, biztonságának és gazdasági érdekeinek védelméhez, valamint a tájékoztatáshoz, oktatáshoz és az érdekeik védelmét célzó önszerveződéshez való jogaik megerősítéséhez.

(2) Az Unió a következőkkel járul hozzá az (1) bekezdésben említett célok eléréséhez:

a) a 114. cikk alapján a belső piac megvalósításával összefüggésben elfogadott intézkedések;

b) a tagállami politikákat támogató, kiegészítő és figyelemmel kísérő intézkedések.

(3) Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében, a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja a (2) bekezdés b) pontjában említett intézkedéseket.

(4) A (3) bekezdés szerint elfogadott intézkedések nem akadályozzák a tagállamokat szigorúbb védintézkedések fenntartásában vagy bevezetésében. Ezeknek az intézkedéseknek összeegyeztethetőnek kell lenniük a Szerződésekkel. Az intézkedésekről értesíteni kell a Bizottságot.

HATODIK RÉSZ

INTÉZMÉNYI ÉS PÉNZÜGYI RENDELKEZÉSEK

I. CÍM

INTÉZMÉNYI RENDELKEZÉSEK

1. FEJEZET

AZ INTÉZMÉNYEK

5. SZAKASZ

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA [EUB]

267. cikk

(az EKSz. korábbi 234. cikke)

Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése;

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

[...]

2. FEJEZET

AZ UNIÓ JOGI AKTUSAI, AZ ELFOGADÁSUKRA VONATKOZÓ ELJÁRÁSOK ÉS EGYÉB RENDELKEZÉSEK

1. SZAKASZ

AZ UNIÓ JOGI AKTUSAI

288. cikk

(az EKSz. korábbi 249. cikke)

Az Unió hatásköreinek gyakorlása érdekében az intézmények rendeleteket, irányelveket, határozatokat, ajánlásokat és véleményeket fogadnak el.

A rendelet általános hatállyal bír. Teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Az irányelv az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja.

A határozat teljes egészében kötelező. Amennyiben külön megjelöli, hogy kik a címzettjei, a határozat kizárólag azokra nézve kötelező, akiket címzettként megjelöl.

Az ajánlások és a vélemények nem kötelezőek.

289. cikk

(1) A rendes jogalkotási eljárás rendeleteknek, irányelveknek vagy határozatoknak a Bizottság javaslata alapján, az Európai Parlament és a Tanács által történő közös elfogadásából áll. Ezt az eljárást a 294. cikk határozza meg.

(2) A Szerződések által külön meghatározott esetekben rendeleteknek, irányelveknek vagy határozatoknak a Tanács közreműködésével az Európai Parlament által történő, vagy az Európai Parlament közreműködésével a Tanács által történő elfogadása különleges jogalkotási eljárásnak minősül.

(3) A jogalkotási eljárás keretében elfogadott jogi aktusok jogalkotási aktusoknak minősülnek.

Jegyzőkönyvek

(1.) JEGYZŐKÖNYV

A NEMZETI PARLAMENTEKNEK AZ EURÓPAI UNIÓBAN BETÖLTÖTT SZEREPÉRŐL

A MAGAS SZERZŐDŐ FELEK,

EMLÉKEZTETVE ARRA, hogy az az eljárás, ahogyan a nemzeti parlamentek az Európai Unió tevékenységei vonatkozásában kormányuk felett ellenőrzést gyakorolnak, az egyes tagállamok saját alkotmányos szervezetére és gyakorlatára tartozik,

[...]

MEGÁLLAPODTAK a következő rendelkezésekben, amelyeket az Európai Unióról szóló szerződéshez, az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez és az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződéshez csatolnak:

(2.) JEGYZŐKÖNYV

A SZUBSZIDIARITÁS ÉS AZ ARÁNYOSSÁG ELVÉNEK ALKALMAZÁSÁRÓL

A MAGAS SZERZŐDŐ FELEK,

AZZAL A KÍVÁNSÁGGAL, hogy biztosítsák, hogy a döntéseket az Unió polgáraihoz a lehető legközelebb eső szinten hozzák meg,

AZZAL A SZÁNDÉKKAL, hogy megállapítsák a szubszidiaritásnak és az arányosságnak az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében foglalt elve alkalmazásának feltételeit, továbbá hogy létrehozzanak egy, az ezen elvek alkalmazásának az ellenőrzésére irányuló rendszert,

MEGÁLLAPODTAK a következő rendelkezésekben, amelyeket az Európai Unióról szóló szerződéshez és az Európai Unió működéséről szóló szerződéshez csatolnak:

1. cikk

Valamennyi intézmény biztosítja a szubszidiaritás és az arányosság elvének folyamatos tiszteletben tartását az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében meghatározottak szerint.

A 2007. december 13-án aláírt

Lisszaboni Szerződést elfogadó kormányközi konferencia zárónyilatkozatához csatolt nyilatkozatok

A. A SZERZŐDÉSEK RENDELKEZÉSEIRE VONATKOZÓ NYILATKOZATOK

1. Nyilatkozat az Európai Unió Alapjogi Chartájáról

Az Európai Unió Alapjogi Chartája, amely jogilag kötelező erővel bír, megerősíti az alapvető jogokat úgy, ahogyan azokat az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény biztosítja, és ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból erednek.

A Charta nem terjeszti ki az uniós jog alkalmazási körét az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat.

AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI CHARTÁJA (2012/C 326/02)

I. CÍM

MÉLTÓSÁG

1. cikk

Az emberi méltóság

Az emberi méltóság sérthetetlen. Tiszteletben kell tartani, és védelmezni kell.

III. CÍM

EGYENLŐSÉG

20. cikk

A törvény előtti egyenlőség

A törvény előtt mindenki egyenlő.

21. cikk

A megkülönböztetés tilalma

(1) Tilos minden megkülönböztetés, így különösen a nem, faj, szín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai tulajdonság, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetés.

[...].

IV. CÍM

SZOLIDARITÁS

38. cikk

A fogyasztók védelme

Az Unió politikáiban biztosítani kell a fogyasztók védelmének magas szintjét.

VI. CÍM

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

47. cikk

A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog

Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz.

Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja. Mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselő igénybevételéhez.

Azoknak, akik nem rendelkeznek elégséges pénzeszközökkel, költségmentességet kell biztosítani, amennyiben az igazságszolgáltatás hatékony igénybevételéhez erre szükség van.

VII. CÍM

A CHARTA ÉRTELMEZÉSÉRE ÉS ALKALMAZÁSÁRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

51. cikk

Alkalmazási kör

- (1) E Charta rendelkezéseinek címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevétele mellett – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ennek megfelelően saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását.
- (2) Ez a Charta az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat.

52. cikk

A jogok és elvek hatálya és értelmezése

- (1) Az e Chartában elismert jogok és szabadságok gyakorlása csak a törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az arányosság elvére figyelemmel, korlátozásokra csak akkor és annyiban kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja.
- (2) A Charta által elismert, a Szerződések egyes rendelkezéseiben szabályozott jogok csak az ott meghatározott feltételek és korlátozások mellett gyakorolhatók.
- (3) Amennyiben e Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokkal, amelyek az említett egyezményben szerepelnek. Ez a rendelkezés nem akadályozza meg azt, hogy az Unió joga kiterjedtebb védelmet nyújtson.
- (4) Amennyiben e Charta a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból eredő alapvető jogokat ismer el, akkor ezeket a jogokat e hagyományokkal összhangban kell értelmezni.
- (5) Az ebben a Chartában foglalt, alapelveket megállapító rendelkezések a saját hatásköreik gyakorlása során az Unió intézményei, szervei és hivatalai által elfogadott jogalkotási és végrehajtási aktusok, illetve a tagállamok által elfogadott, az uniós jog végrehajtására irányuló jogi aktusok útján hajthatók végre. E rendelkezésekre bíróság előtt kizárólag az ilyen jogi aktusok értelmezése, illetve jogszerűségének megítélése tekintetében lehet hivatkozni.
- (6) A nemzeti jogszabályokat és gyakorlatot az ebben a Chartában meghatározottak szerint teljes mértékben figyelembe kell venni.

(7) Az Unió és a tagállamok bíróságainak kellően figyelembe kell venniük e Charta értelmezésére vonatkozó iránymutatásként készült magyarázatokat.

53. cikk

A védelem szintje

E Charta egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, mint amely szűkíti vagy hátrányosan érinti azokat az emberi jogokat és alapvető szabadságokat, amelyeket – saját alkalmazási területükön – az Unió joga, a nemzetközi jog, a tagállamok alkotmányai, illetve az Unió vagy a tagállamok mindegyikének részességével kötött nemzetközi megállapodások, így különösen az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény elismernek.

MAGYARÁZATOK AZ ALAPJOGI CHARTÁHOZ (2007/C 303/02)

Az alábbi magyarázatok eredetileg az Európai Unió Alapjogi Chartáját kidolgozó Konvent elnökségének irányításával kerültek megfogalmazásra. A magyarázatok naprakésszé tétele az Európai Konvent elnökségének felelőssége mellett, az elnökségnek a Charta szövegéhez (nevezetesen az 51. és 52. cikkéhez) tett kiigazításainak megfogalmazása, valamint az uniós jog további fejlődése fényében történt. Bár a magyarázatok nem bírnak jogi erővel, az értelmezés értékes eszközei, amelyek célja a Charta rendelkezéseinek megvilágítása.

I. CÍM – MÉLTÓSÁG

Magyarázat az 1. cikkhez – Az emberi méltóság

Az emberi méltóság nem csupán egy az alapjogok közül, de a többi alapjog kiinduló pontjául is szolgál. Az 1948. évi Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata preambulumban rögzítette az emberi méltóságot. „Tekintettel arra, hogy az emberiség családja minden egyes tagja méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak elismerése alkotja a szabadság, az igazság és a béke alapját a világon.” A C-377/98. sz. Hollandia kontra Európai Parlament és Tanács ügyben 2001. október 9-én hozott ítéletében indoklás: 70–77. pont) a Bíróság megerősítette, hogy az emberi méltóság alapjoga az uniós jog részét képezi.

Ebből következően egyetlen, a Chartában megállapított jog sem gyakorolható úgy, hogy az mások emberi méltóságát sértene, továbbá az emberi méltóság az e Chartában megállapított jogok lényegi tartalmának része. Ezért akkor is tiszteletben kell tartani, ha az adott jog maga korlátozott terjedelmű.

III. CÍM – EGYENLŐSÉG

Magyarázat a 20. cikkhez – A törvény előtti egyenlőség

E cikk megegyezik azzal az általános jogi alapelvvel, amely valamennyi európai alkotmány részét képezi, és amelyet a Bíróság is az uniós jog alapelveként ismert el (a 283/83. sz. Racke-ügyben 1984. november 13-án hozott ítélet, a 15/95. sz. EARL-ügyben 1997. április 17-én hozott ítélet, valamint a 292/97. sz. Karlsson-ügyben 2000. április 13-án hozott ítélet).

Magyarázat a 21. cikkhez – A megkülönböztetés tilalma

Az (1) bekezdés az EK-Szerződés 13. cikkéből – amelynek helyébe mostantól az Európai Unió működéséről szóló szerződés 19. cikke lép –, valamint az EJEE 14. cikkéből, [...] merít. Annnyiban, amennyiben egyezik az EJEE 14. cikkével, azzal összhangban alkalmazandó.

[...] E cikk valójában csupán az Unió intézményei és szervei által – a Szerződések alapján átruházott hatáskörök gyakorlása során – megvalósított, valamint a tagállamok által az uniós jog végrehajtása során megvalósított megkülönböztetés eseteire vonatkozik. [...] Az (1) bekezdés nem változtat sem a 19. cikkben biztosított hatáskörök terjedelmén, sem e cikk értelmezésén.

IV. CÍM – SZOLIDARITÁS

Magyarázat a 38. cikkhez – A fogyasztók védelme

Az e cikkben megállapított elvek az Európai Unió működéséről szóló szerződés 169. cikkén alapulnak.

VI. CÍM – IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

Magyarázat a 47. cikkhez – A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog

Az első bekezdés az EJEE 13. cikkén alapul:

„Bárminek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.”

Az uniós jogban ugyanakkor a védelem szélesebb körű, mivel bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jogot biztosít. A Bíróság 1986. május 15-i ítélete ezt a jogot az uniós jog általános elveként ismerte el (222/84. sz. Johnston-ügy; lásd még a 222/86. sz. Heylens-ügyben 1987. október 15-én hozott ítéletet, valamint a C-97/91. sz. Borelli-ügyben 1992. december 3-án hozott ítéletet). A Bíróság szerint az uniós jog általános alapelve az uniós jog végrehajtása során a tagállamokra is vonatkozik. E precedens a Chartába való beillesztésének nem célja a Szerződések által meghatározott bírósági felülvizsgálat rendjének, különösen a közvetlen keresetek Európai Unió Bírósága előtti elfogadhatóságára vonatkozó szabályoknak a megváltoztatása. Az Európai Konvent megvitatta az Unió bírósági felülvizsgálati rendszerét, az elfogadhatóságra vonatkozó szabályokat is beleértve, és megerősítette, egyben bizonyos szempontból módosította azokat, mint ahogyan az az Európai Unió működéséről szóló szerződés 251–281. cikkéből, és különösen a 263. cikkének negyedik bekezdéséből kitűnik. A 47. cikk az Unió intézményeire, és – amennyiben azok uniós jogot hajtanak végre – a tagállamok intézményeire, valamint az uniós jog által biztosított valamennyi jogra vonatkozik.

A második bekezdés az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésén alapul, amely a következőképpen szól:

„Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, a tárgyalóterembe történő belépést azonban meg lehet tiltani a sajtónak és a közönségnek a tárgyalás teljes időtartamára vagy egy részére annyiban, amennyiben egy demokratikus társadalomban ez az erkölcsök, a közrend, illetőleg a nemzetbiztonság érdekében szükséges, ha e korlátozás kiskorúak érdekei, vagy az eljárásban résztvevő felek magánéletének védelme szempontjából szükséges, illetőleg annyiban, amennyiben ezt a bíróság feltétlenül szükségesnek tartja, mert úgy ítéli meg, hogy az adott ügyben olyan különleges körülmények állnak fenn, melyek folytán a nyilvánosság az igazságszolgáltatás érdekeit veszélyeztetné.”

Az uniós jogban a bírósághoz fordulás joga nem korlátozódik a polgári jogi jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos jogvitákra. Ez annak egyik következménye, hogy az Unió jogállamiságon alapuló közösség, a 294/83. sz. „Les Verts” kontra Európai Parlament ügyben 1986. április 23-án hozott ítélet rendelkezésének értelmében. Mindemellett azonban az EJEE által nyújtott

biztosítékok minden – alkalmazási körükön kívül eső – tekintetben hasonló módon vonatkoznak az Unióra.

A harmadik bekezdés tekintetében meg kell jegyezni, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatával összhangban költségmentességre vonatkozó rendelkezést kell hozni, amennyiben az ilyen segítségnyújtás hiánya lehetetlenné tenné a hatékony jogorvoslat biztosítását (1979. október 9-i EJEE ítélet, Airey, A sorozat, 32. kötet, 11.). Létezik költségmentességi rendszer az Európai Unió Bírósága elé került ügyek esetében is.

VII. CÍM – A CHARTA ÉRTELMEZÉSÉRE ÉS ALKALMAZÁSÁRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

Magyarázat az 51. cikkhez – Alkalmazási kör

Az 51. cikk célja a Charta alkalmazási körének meghatározása. Világosan kimondja, hogy a Charta a szubszidiaritás elvével összhangban elsősorban az Unió intézményeire és szerveire vonatkozik. Ezt a rendelkezést az Európai Unióról szóló szerződésnek az Uniót az alapvető jogok tiszteletben tartására kötelező 6. cikke (2) bekezdésére, valamint a közni Európai Tanács által adott mandátumra figyelemmel dolgozták ki. Az „intézmény” kifejezést a Szerződések határozzák meg. A Szerződésekben jelenleg alkalmazott „szervek és hivatalok” kifejezés a Szerződések vagy a másodlagos jog által létrehozott valamennyi szerv megjelölésére szolgál (lásd pl. az Európai Unió működéséről szóló szerződés 15. és 16. cikkét).

A tagállamokat illetően a Bíróság ítélkezési gyakorlatából eredően egyértelműen következik, hogy az alapvető jogok tiszteletben tartásának uniós összefüggésben való előírása csak abban az esetben kötelező a tagállamokra nézve, amennyiben azok az uniós jog alkalmazási körében járnak el (a Bíróságnak az 5/88. sz. Wachauf-ügyben 1989. július 13-án az ERT-ügyben 1991. június 18-án és a C-309/96. sz. Annibaldi-ügyben 1997. december 18-án hozott ítélete). Legutóbb a Bíróság a következőképpen erősítette meg ezt az ítélkezési gyakorlatot: „Továbbá emlékezni kell arra, hogy az alapvető jogoknak a közösségi jogrendben biztosított védelméből eredő követelmények a tagállamokra is kötelező érvényűek, amennyiben azok közösségi szabályokat hajtanak végre...” (a C-292/97. sz. ügyben 2000. április 13-án hozott ítélet indoklás: 37. pont). Természetesen ez a szabály, ahogyan az a Chartában szerepel, a központi hatóságokra és a regionális vagy helyi szervekre, valamint a közjogi szervezetekre egyaránt vonatkozik, amennyiben azok uniós jogot hajtanak végre.

A (2) bekezdés, az (1) bekezdés második mondatával együtt megerősíti, hogy nem tartozik a Charta hatálya alá a Szerződések által az Unióra ruházott hatáskörök és feladatok kiterjesztése. Ez a szubszidiaritás elve logikus következményeinek, valamint annak a kifejezett megjelenítése, hogy az Unió csak olyan hatáskörrel bír, amelyeket átruháztak rá. Az Unióban biztosított alapvető jogok csak a Szerződésekben meghatározott hatáskörök összefüggésében bírnak hatással. Következésképpen az (1) bekezdés második mondata alapján az Unió intézményei számára a Chartában lefektetett elvek előmozdítására irányuló valamely kötelezettség csak ugyanezen hatáskörök keretein belül merülhet fel.

A (2) bekezdés ugyancsak megerősíti, hogy a Charta nem nyújt lehetőséget arra, hogy az uniós jog alkalmazási körét az Uniónak a Szerződések által meghatározott hatáskörein kívülre is kiterjesszék. A Bíróság az uniós jog részeként elismert alapvető jogok tekintetében már megfogalmazta ezt a szabályt (a C-249/96. sz. Grant-ügyben 1998. február 17-én hozott ítélet indoklásának 45. pontja). Ennek a szabálynak megfelelően az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkében a Chartára történő utalást természetesen nem lehet önmagában az „uniós jog végrehajtásának” tekintett tagállami fellépések kibővítéseként értelmezni (az (1) bekezdés, illetve a fent említett esetjog értelmében).

Magyarázat az 52. cikkhez – A jogok és elvek hatálya és értelmezése

Az 52. cikk célja, hogy megállapítsa a Chartában foglalt jogok és elvek alkalmazási körét, illetve az azok értelmezésére vonatkozó szabályokat. Az (1) bekezdés a jogok korlátozására vonatkozó szabályokról szól. A szövegezés a Bíróság ítélkezési gyakorlatán alapul, amely kimondja: „... a már megszilárdult ítélkezési gyakorlat szerint az alapjogok gyakorlása korlátozható, különösen a piac közös szervezésének összefüggésében, feltéve, hogy ezen korlátozások megfelelnek a Közösség által kitűzött általános érdekű céloknak, és a kitűzött célra nézve nem jelentenek olyan aránytalan és indokolatlan beavatkozást, amely a jogok lényegi tartalmát veszélyeztetné” (a C-292/97. sz. ügyben 2000. április 13-án hozott ítélet, indoklás: 45. pont). Az Unió által elismert általános érdekekre tett hivatkozás mind az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikkében említett célkitűzésekre, mind a Szerződések konkrét rendelkezései, úgy mint az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikkének (1) bekezdése, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 35. cikkének (3) bekezdése, valamint ez utóbbi szerződés 36. és a 346. cikke által védett más érdekekre is kiterjed.

A (2) bekezdés olyan jogokra vonatkozik, amelyeket már az Európai Közösséget létrehozó szerződés is kifejezetten biztosított, illetve amelyeket a Charta is elismer, s amelyek mostantól megtalálhatók a Szerződésekben (nevezetesen az uniós polgárságból származó jogok). Világossá teszi, hogy ezek a jogok az alapul szolgáló uniós jog feltételeivel és korlátai között alkalmazhatók, amelyekről a Szerződések rendelkeznek. A Charta nem változtatja meg az EK-Szerződésben biztosított azon jogok rendszerét, amelyeket a Szerződések átvesznek.

A (3) bekezdés célja a Charta és az EJEE közötti szükséges összhang biztosítása, annak a szabálynak a bevezetése által, hogy ameddig a Chartában foglalt jogok megfelelnek az EJEE által biztosított jogoknak, addig azok tartalma és terjedelme – az engedélyezett korlátozásokat beleértve – azonos az EJEE által meghatározottakkal. Ez különösen azt jelenti, hogy a jogalkotónak ezen jogok korlátozásainak meghatározásakor az EJEE által lefektetett részletes, korlátozásokra vonatkozó szabályokban foglalt előírásoknak megfelelően kell eljárnia, s ezeket az előírásokat így az e bekezdésben foglalt jogokra is alkalmazni kell, anélkül, hogy mindez hátrányosan befolyásolná az uniós jognak és az Európai Unió Bíróságának az autonómiáját.

Az EJEE-re történő hivatkozás mind az egyezményre magára, mind pedig az ahhoz csatolt kiegészítő jegyzőkönyvekre vonatkozik. A biztosított jogok tartalmát és terjedelmét nem csak ezen dokumentumok szövege határozza meg, hanem az Emberi Jogok Európai Bíróságának, valamint az Európai Unió Bíróságának esetjoga is. A bekezdés utolsó mondatának célja, hogy lehetőséget nyújtson az Uniónak a szélesebb körű védelem biztosítására. A Charta által nyújtott védelem szintje semmilyen esetben sem lehet alacsonyabb az EJEE által biztosított védelem szintjénél.

A Charta nem akadályozza a tagállamokat abban, hogy alkalmazzák az EJEE 15. cikkét – amely háború vagy más, a nemzet létét fenyegető közveszély esetén lehetővé teszi az EJEE-ben biztosított jogoktól való eltérést –, amikor a tagállamok az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikkének (1) bekezdésében és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 72., illetve 347. cikkében elismert feladataiknak megfelelően tesznek lépéseket háború esetén a nemzeti védelem területén, illetőleg a rendfenntartás érdekében.

Az alábbiakban található azon jogok listája, amelyek e bekezdés értelmében a jelen pillanatban megfeleltethetők az EJEE-ben biztosított jogoknak anélkül, hogy az kizárná a jog, a jogszabályok és a Szerződések változásának lehetőségét. A lista az EJEE-ben foglalt jogokon kívül nem tartalmaz más jogot.

1.

A Charta azon cikkei, melyeknek mind tartalma, mind alkalmazási köre megegyezik az EJEE megfelelő cikkeivel, a következők:

- a 47. cikk második és harmadik bekezdése megfelel az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének, de a polgári jogi jogokra és kötelezettségekre vagy büntetőjogi vádakra vonatkozó korlátozás az uniós jog és annak alkalmazása tekintetében nem alkalmazható;
- az 50. cikk megfelel az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyve 4. cikkének, de alkalmazási köre kiterjed az Európai Unió szintjére a tagállamok bíróságai között;
- végül, az Európai Unió polgárai – az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés tilalma miatt – nem tekinthetők külföldinek az uniós jog alkalmazási körében. Az EJEE 16. cikkének a külföldiek jogaira vonatkozó korlátozásai tehát ebben az összefüggésben rájuk nem vonatkoznak.

A (4) bekezdésben található értelmezési szabály az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikke (3) bekezdésének szövegén alapul és kellően figyelembe veszi a Bíróság által a közös alkotmányos hagyományok tekintetében alkalmazott megközelítést (pl. a 44/79. sz. Hauer-ügyben 1979. december 13-án hozott ítélet; a 155/79. sz. AM&S-ügyben 1982. május 18-án hozott ítélet). E szabály szerint a „legkisebb közös többszörös” elvén alapuló merev szemlélet követése helyett a Chartában foglalt vonatkozó jogokat olyan magas szintű védelmet biztosító módon kell értelmezni, amely megfelel az uniós jognak, és összhangban van a közös alkotmányos hagyományokkal.

Az (5) bekezdés világosan meghatározza a Chartában megállapított „jogok” és „elvek” közötti különbséget. E különbség értelmében az alanyi jogokat tiszteletben kell tartani, míg az alapelveket be kell tartani (51. cikk, (1) bekezdés). Az alapelveket jogalkotási és végrehajtási aktusokkal lehet végrehajtani (amelyeket az Unió fogad el hatáskörével összhangban, illetve a tagállamok fogadnak el, kizárólag az uniós jog végrehajtása során); ennek megfelelően a bíróságok számára csak akkor bírnak jelentőséggel, amikor ezen aktusok értelmezésére vagy felülvizsgálatára kerül sor. Ezen aktusok ugyanakkor nem alapoznak meg semmilyen, az uniós intézmények vagy a tagállami hatóságok pozitív intézkedésére vonatkozó közvetlen igényt. Ezen aktusok ugyanakkor nem alapoznak meg semmilyen, az uniós intézmények vagy a tagállami hatóságok pozitív intézkedésére vonatkozó közvetlen igényt. Ez összhangban áll mind a Bíróság ítélkezési gyakorlatával (vö. nevezetesen az Európai Unió működéséről szóló szerződés 191. cikke (2) bekezdésében foglalt „elővigyázatosság elvére” vonatkozó ítélkezési gyakorlattal: az Elsőfokú Bíróságnak a T-13/99. sz. Pfizer kontra Tanács ügyben 2002. szeptember 11-én hozott ítéletével, amely számos előző jogesetre tesz utalást; valamint az agrárjog elveit illetően a 33. cikkre [korábbi 39. cikk] vonatkozó ítéletek sorával, pl. a Bíróságnak a 265/85. sz. Van den Berg-ügyben hozott ítéletével: a piac stabilizálása elvének és a jogos elvárás elvének vizsgálata), mind pedig a tagállamok alkotmányos berendezkedéseinek az „elvekhez” való hozzáállásával, különösen a szociális jog területén. A fentiek érzékeltetésére a Charta által elismert elvekre példaként említhető a 25., 26. és 37. cikk. Egyes esetekben a Charta valamely cikke egy jogra és egy elvre vonatkozó elemet egyaránt tartalmazhat: pl. 23., 33. és 34. cikk.

A 6. bekezdés a Charta több olyan cikkére utal, amelyek a szubszidiaritás elvének értelmében a nemzeti jogokra és gyakorlatokra hivatkoznak.

Magyarázat az 53. cikkhez – A védelem szintje

E rendelkezés célja az uniós, a nemzeti és a nemzetközi jog alkalmazási körében jelenleg biztosított védelem szintjének fenntartása. Jelentősége miatt az EJEE külön említésre került.

1993. április 5. napján elfogadott a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló Tanács 93/13/EGK irányelve

(4) mivel a tagállamok feladata annak biztosítása, hogy a fogyasztókkal kötött szerződések ne tartalmazzanak tisztességtelen feltételeket;

(8) mivel a Közösség két programja, nevezetesen a fogyasztóvédelemmel és a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos program [4] kiemelte a fogyasztóvédelem fontosságát a szerződésekből alkalmazott tisztességtelen feltételek vonatkozásában; mivel ezt a védelmet vagy a Közösség szintjén összehangolt, vagy közvetlenül a Közösség szintjén hozott törvényi és rendeleti rendelkezéseknek kell biztosítaniuk;

(9) mivel az e két programban "A fogyasztók gazdasági érdekeinek védelme" címszó alatt megállapított elv szerint az áruk megvásárlóit és szolgáltatások igénybe vevőit meg kell védeni attól, hogy az eladó vagy a szolgáltató visszaéljen hatalmával és különösen az egyoldalú szabványszerződésekkel, valamint az alapvető fogyasztói jogoknak a szerződésekből való tisztességtelen kizárásával szemben kell megvédeni őket;

(11) mivel a fogyasztónak egyenértékű védelemben kell részesülnie akár szóban, akár írásban kötötték meg a szerződést, függetlenül attól, hogy az utóbbi esetben a szerződési feltételeket egy vagy több irat tartalmazza;

(13) mivel a tagállamoknak azok a törvényi vagy rendeleti rendelkezései, amelyek közvetve vagy közvetlenül meghatározzák a fogyasztói szerződések feltételeit, vélhetően nem tartalmazzak tisztességtelen feltételeket; mivel ezért nem tűnik szükségesnek, hogy alárendeljék ennek az irányelvnek azokat a feltételeket, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró felei; mivel ebben a vonatkozásban az 1. cikk (2) bekezdésében szereplő "kötelező törvényi vagy rendeleti rendelkezések" kifejezés azokat a szabályokat is lefedi, amelyeket a jogszabály szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők másban nem állapodtak meg;

(14) mivel a tagállamoknak ugyanakkor gondoskodniuk kell arról, hogy a szerződések ne tartalmazzassanak tisztességtelen feltételeket, [...];

(15) mivel szükséges, hogy általános jelleggel rögzítsék azokat az ismérveket, amelyek alapján megítélik, hogy tisztességtelenek-e a szerződési feltételek;

(16) [...] mivel a jóhiszeműség megítélésében különös figyelmet fordítanak a szerződő felek alkupoziójának erősségére, arra, hogy ösztönözték-e valamilyen módon a fogyasztót a feltétel elfogadására, és hogy az árut vagy szolgáltatást a fogyasztó külön megrendelésére bocsátották-e a fogyasztó rendelkezésére; mivel a jóhiszeműséggel kapcsolatosan támasztott elvárás az eladó vagy a szolgáltató kielégíti, ha a másik féllel szemben, akinek törvényes érdekeit szem előtt kell tartania, méltányosan és tisztességesen jár el;

(18) mivel az áruk és szolgáltatások természetének befolyásolnia kell a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének megítélését;

(19) mivel ennek az irányelvnek az alkalmazásában a tisztességtelen jelleg megítélésének nem kell kiterjednie a szerződés elsődleges tárgyát képező, sem pedig a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételekre; mivel a szerződés elsődleges tárgyát képező és a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételeket mindezek ellenére figyelembe lehet venni egyéb feltételek tisztességes jellegének megítélésénél; [...].

(20) mivel a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni; mivel a fogyasztó számára lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes feltételt; és mivel kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak elfogadni;

(21) mivel a tagállamok kötelesek gondoskodni arról, hogy ne alkalmazzanak tisztességtelen feltételeket az eladó vagy a szolgáltató fogyasztóval kötött szerződéseiben, de ha a szerződés mégis

tartalmaz ilyen feltételeket, akkor azok ne legyenek kötelező érvényűek a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is kötelezi a feleket;

(24) mivel a tagállamok bíróságainak és közigazgatási szerveinek megfelelő és hatékony eszközökkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazását,

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. cikk

(2) Azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró, [...] nem tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá.

2. cikk

Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

a) "tisztességtelen feltételek": a 3. cikkben meghatározott szerződési feltételek;

3. cikk

(1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

(2) Egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták, és ezért a fogyasztó nem tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében.

(3) A melléklet tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők.

4. cikk

(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ.

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

5. cikk

Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. Ez az értelmezési szabály nem alkalmazandó a 7. cikk (2) bekezdésében említett eljárások vonatkozásában.

6. cikk

(1) A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

7. cikk

(1) A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

10. cikk

(1) A tagállamok legkésőbb 1994. december 31-ig hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek. [...].

Minden 1994. december 31-e után megkötött szerződésre az ebben az irányelvben előírt rendelkezések alkalmazandók.

MELLÉKLET

A 3. CIKK (3) BEKEZDÉSÉBEN EMLÍTETT FELTÉTELEK

1. Azok a feltételek, amelyek tárgya vagy hatása az, hogy:

i) a fogyasztót visszavonhatatlanul kötelezik olyan feltételek vonatkozásában, amelyek alapos megismerésére nem volt tényleges lehetősége a szerződés megkötése előtt;

j) feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót a szerződési feltételek egyoldalú megváltoztatására a szerződésben feltüntetett és érvényes indok nélkül;

k) feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót, hogy a szállítandó áruk vagy nyújtandó szolgáltatások jellemzőit érvényes indok nélkül egyoldalúan megváltoztassa;

l) előírják, hogy az áruk vagy szolgáltatások árának meghatározása a szállítás időpontjában történik, vagy engedélyezik az áru eladójának vagy a szolgáltatás nyújtójának, hogy egyoldalúan megemelje az árakat, mindkét esetben anélkül, hogy ennek megfelelő jogot biztosítanának a fogyasztó számára a szerződés felmondására abban az esetben, ha a megemelt ár lényegesen magasabb annál, mint amiben a szerződés megkötésekor megállapodtak;

q) kizárják vagy gátolják a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése vonatkozásában, vagy más jogorvoslati lehetőség igénybe vételében, különösen arra kötelezve a fogyasztót, hogy csak jogszabályi rendelkezések által nem kötött döntőbíráshoz fordulhat, jogtalanul korlátozva a rendelkezésére álló bizonyítékokat, vagy olyan bizonyítási terhet róva a fogyasztóra, amelyet az alkalmazandó jog értelmében rendesen a másik szerződő félnek kellene viselnie.

A 2002. szeptember 23. napján elfogadott a fogyasztói pénzügyi szolgáltatások távértékesítéssel történő forgalmazásáról, valamint a 90/619/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK irányelv és a 98/27/EK irányelv módosításáról szóló Európai Parlament és a Tanács 2002/65/EK irányelve

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 47. cikke (2) bekezdésére, 55. cikkére és 95. cikkére,

tekintettel a Bizottság javaslatára [1],

tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére [2],

a Szerződés 251. cikkében megállapított eljárásnak megfelelően [3],

mivel:

(9) A Pénzügyi Szolgáltatások Cselekvési Tervének céljai megvalósításához egyes területeken magasabb szintű fogyasztóvédelemre van szükség. Ez nagyobb konvergenciát feltételez, különösen a nem harmonizált befektetési alapok, a befektetési szolgáltatásokra vonatkozó etikai szabályok és a fogyasztói hitelek tekintetében. E konvergencia eléréséig magas színvonalú fogyasztóvédelmet kell fenntartani.

(14) Ez az irányelv kiterjed az összes olyan pénzügyi szolgáltatásra, amelyet távértékesítés keretében nyújtanak. Bizonyos pénzügyi szolgáltatásokra azonban a közösségi jog különös rendelkezései vonatkoznak, és azokat továbbra is alkalmazni kell e pénzügyi szolgáltatásokra. Mindazonáltal meg kell határozni az ilyen szolgáltatások távértékesítésére vonatkozó elveket.

(21) A távközlő eszközök használata nem vezethet az ügyfél részére nyújtott tájékoztatás indokolatlan korlátozásához. Az átláthatóság érdekében az irányelv megállapítja azokat a követelményeket, amelyek biztosítják, hogy a fogyasztó a szerződéskötést megelőzően és azt követően egyaránt megkapja a megfelelő szintű tájékoztatást. A fogyasztónak a szerződés megkötése előtt meg kell kapnia mindazt az előzetes tájékoztatást, amely alapján megfelelően értékeln tudja a részére felajánlott pénzügyi szolgáltatást, és amely alapján körültekintően tud választani. A szolgáltatónak meg kell határoznia, hogy ajánlata mennyi ideig érvényes.

(23) A fogyasztó lehető legmagasabb szintű védelme érdekében fontos, hogy megfelelően tájékoztassák őt ezen irányelv, valamint az e területre vonatkozó szakmai-etikai szabályok rendelkezéseiről, továbbá hogy elállási joga legyen.

(27) A fogyasztók védelme érdekében a tagállamokban szükség van a szolgáltatók és fogyasztók közötti esetleges viták megfelelő és hatékony panasz-, illetve jogorvoslati eljárások keretében történő rendezésére, amelyeknél adott esetben a jelenlegi eljárások is alkalmazhatók.

3. cikk

A fogyasztó tájékoztatása a távollevők között kötött szerződés megkötése előtt

(1) A fogyasztót megfelelő időben tájékoztatni kell a következő adatokról, mielőtt kötelezettséget vállalna bármely távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában:

2. a pénzügyi szolgáltatásra vonatkozóan

a) a pénzügyi szolgáltatás fő jellemzőinek leírása;

b) a pénzügyi szolgáltatásért a fogyasztó által a szolgáltató részére fizetendő teljes ár, beleértve minden ezzel kapcsolatos díjat, fizetendő összeget és költséget, valamint a szolgáltatón keresztül fizetett minden adót vagy, ha a pontos ár nem jelölhető meg, az árkalkuláció alapját, amelynek alapján a fogyasztó meggyőződhet az árról;

(2) Az (1) bekezdésben említett adatokat, amelyek kereskedelmi célját egyértelműen meg kell fogalmazni, világos és érthető módon kell közölni az alkalmazott távközlő eszközök bármelyikének útján, kellő figyelemmel különösen a kereskedelmi ügyleteknél irányadó jóhiszeműség elvére, és a tagállamok jogszabályai szerint nem cselekvőképes, például kiskorú személyek védelmével kapcsolatos elvekre.

5. cikk

A szerződési feltételek közlése és az előzetes tájékoztatás

(1) A szolgáltató időben, még mielőtt a fogyasztó kötelezettséget vállalna bármely távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában, papíron vagy a fogyasztó rendelkezésére álló és számára hozzáférhető más tartós adathordozón biztosított tájékoztatás formájában közli a fogyasztóval az összes szerződési feltételt, valamint a 3. cikk (1) bekezdésében és a 4. cikkben említett adatokat.

15. cikk

Bizonyítási teher

A 7. cikk (3) bekezdésének sérelme nélkül a tagállamok kiköthetik, hogy a bizonyítási teher a fogyasztó tájékoztatására vonatkozó szolgáltatói kötelezettség és a szerződés megkötésére, illetve adott esetben teljesítésére vonatkozó fogyasztói hozzájárulás tekintetében a szolgáltatóra hárul.

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv [12] értelmében tisztességtelen minden olyan szerződési feltétel, amely az irányelv által a bizonyítási teher tekintetében a szolgáltatóra hárított kötelezettségeket vagy a kötelezettségek egy részét a fogyasztóra hárítja.

21. cikk

Átültetés

(1) A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy ennek az irányelvnek legkésőbb 2004. október 9-éig megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

A 2005. május 11. napján elfogadott a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló röviden „a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló” AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2005/29/EK IRÁNYELVE

(6) Ez az irányelv ezért közelíti a tagállamoknak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó jogszabályait, ideértve a fogyasztók gazdasági érdekeit közvetlenül sértő tisztességtelen reklámokat, amelyek ezáltal közvetett módon sértik a jogszerűen eljáró versenytársak gazdasági érdekeit is. Az arányosság elvével összhangban ez az irányelv védi a fogyasztókat az ilyen tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok következményeitől, amennyiben ezek jelentősek, de elismeri, hogy egyes esetekben a fogyasztókra gyakorolt hatás elhanyagolható [...].

(7) Ez az irányelv a fogyasztóknak a termékekkel kapcsolatos ügyleti döntéseit közvetlenül befolyásoló kereskedelmi gyakorlatokkal foglalkozik. [...].

(8) Ez az irányelv közvetlenül védi a fogyasztó gazdasági érdekeit az üzleti vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlataitól. Ezáltal közvetetten védi a jogszerűen eljáró üzleti vállalkozásokat is az ezen irányelvet be nem tartó versenytársaiktól, így biztosítva a tisztességes versenyt az általa összehangolt területeken. [...].

(9) Ez az irányelv nem érinti a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat károsultjai által indított egyéni kereseteket. Nem érinti továbbá a szerződések jogára, [...] vonatkozó közösségi és nemzeti szabályokat, [...].

(10) Biztosítani kell az ezen irányelv és a hatályos közösségi jog közötti összhangot, különösen akkor, amikor egyes különös ágazatokra a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó, részletes rendelkezéseket kell alkalmazni. [...]. Ennek megfelelően ezt az irányelvet csak abban az esetben kell alkalmazni, ha nincsenek olyan különös közösségi jogi rendelkezések, amelyek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok sajátos vonatkozásait szabályozzák, úgymint a tájékoztatási követelmények és a tájékoztatás fogyasztók felé történő megjelenítésének módjára vonatkozó szabályok. Ez az irányelv biztosítja a fogyasztók védelmét abban az esetben, ha közösségi szinten nincs külön ágazati jogszabály, és megtiltja, hogy a termékek természetére vonatkozóan a kereskedők téves benyomást keltsenek. Ez különösen fontos a fogyasztók számára magas kockázatot jelentő összetett termékek, úgymint bizonyos pénzügyi szolgáltatási termékek esetén. Ez az irányelv ennél fogva kiegészíti a fogyasztók gazdasági érdekeit sértő kereskedelmi gyakorlatokra alkalmazandó közösségi vívmányokat.

(11) Az ezen irányelv révén a nemzeti rendelkezések közelítésében elért nagymértékű konvergencia megeremti a fogyasztóvédelem egységesen magas szintjét. Ez az irányelv létrehozza a fogyasztók gazdasági magatartását torzító tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok egységes, általános tilalmát. Egyúttal szabályokat határoz meg a közösségi szinten jelenleg nem szabályozott agresszív kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozóan is.

(17) A fokozottabb jogbiztonság érdekében kívánatos meghatározni azokat a kereskedelmi gyakorlatokat, amelyek minden körülmény között tisztességtelenek. Ezért az I. melléklet minden ilyen gyakorlatot tartalmaz. Kizárólag ezek azok a kereskedelmi gyakorlatok, amelyeket az 5–9. cikk rendelkezései szerint történő eseti vizsgálat nélkül is tisztességtelennek kell tekinteni. A felsorolás csak ezen irányelv felülvizsgálata révén módosítható.

(18) Helyénvaló minden fogyasztó védelme a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben; [...]. Az arányosság elvével összhangban és az abban foglalt védelem hatékony alkalmazása érdekében ez az irányelv azt az átlagfogyasztót veszi viszonyítási alapul, aki a Bíróság értelmezése szerint megfelelően tájékozott, figyelmes és körültekintő, figyelembe véve a társadalmi, kulturális és nyelvi tényezőket is, [...]. Az átlagfogyasztókra vonatkozó vizsgálat nem statisztikai alapú vizsgálat. A nemzeti bíróságok és hatóságok – az Európai Bíróság esetjogának figyelembevételével – saját mérlegelési jogkörükben határozzák meg az átlagfogyasztó adott esetben tanúsított jellegzetes viselkedését.

(19) Amennyiben bizonyos tulajdonságok – mint a kor, fizikai vagy szellemi fogyatékoság vagy hiszékenység – a fogyasztókat különösen kiszolgáltatottá teszik valamely kereskedelmi gyakorlattal vagy az annak alapjául szolgáló termékkel szemben, és valószínűsíthetően a gyakorlat csak e fogyasztók gazdasági magatartását torzítja a kereskedő által ésszerűen előre látható módon, helyénvaló őket megfelelő védelemben részesíteni a gyakorlatnak az adott csoport átlagtagja szemszögéből történő vizsgálata révén.

(22) Szükséges, hogy a tagállamok meghatározzák az ezen irányelv rendelkezéseinek megsértése esetén alkalmazandó szankciókat, és biztosítsák azok végrehajtását. E szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.

(25) Ez az irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és figyelmet fordít különösen az Európai Unió alapjogi chartája által elismert elvekre,

1. cikk

Célkitűzés

Ennek az irányelvnek az a célja, hogy hozzájáruljon a belső piac megfelelő működéséhez, valamint hogy a fogyasztók gazdasági érdekeit sértő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási tagállami rendelkezések közelítése révén magas szintű fogyasztóvédelmet valósítson meg.

2. cikk

Fogalommeghatározások

Ezen irányelv alkalmazásában:

c) „termék”: az áru vagy szolgáltatás, ideértve az ingatlantulajdont, valamint a jogokat és kötelezettségeket is;

d) „az üzleti vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott kereskedelmi gyakorlatai” (a továbbiakban: „kereskedelmi gyakorlatok”): a kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás, magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció – beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával;

e) „fogyasztók gazdasági magatartásának jelentős torzítása”: a kereskedelmi gyakorlat olyan célból történő alkalmazása, hogy érzékelhető módon rontsa a fogyasztó tájékozott döntés meghozatalára való képességét, és amely ezáltal olyan ügyleti döntés meghozatalára ösztönzi a fogyasztót, amelyet egyébként nem hozott volna meg;

h) „szakmai gondosság”: a szakismeret és a gondosság azon szintje, amelynek gyakorlása ésszerűen elvárható a kereskedőtől a fogyasztóval szemben, a becsületes piaci gyakorlatnak és/vagy a jóhiszeműség általános alapelveinek megfelelően, a kereskedő tevékenységi körében;

j) „nem megengedett befolyásolás”: a fogyasztóval szembeni hatalmi helyzet kihasználása nyomásgyakorlásra, akár fizikai erőszak alkalmazása vagy azzal való fenyegetés nélkül oly módon, amely jelentősen korlátozza a fogyasztónak a tájékozott döntés meghozatalára való képességét;

k) „ügyleti döntés”: a fogyasztó által arra vonatkozóan hozott döntés, hogy vásároljon-e, és ha vásárol, akkor hogyan és milyen feltételek mellett, egy összegben vagy részletekben fizessen-e, a terméket megtartsa vagy elidegenítse-e, a termékkel kapcsolatos szerződéses jogát gyakorolja-e, valamint hogy a fogyasztó a cselekvés vagy a cselekvéstől való tartózkodás mellett döntsön-e;

l) „szabályozott szakma”: olyan szakmai tevékenység vagy szakmai tevékenységek csoportja, amelyhez való jogosultság, illetve amelynek gyakorlása vagy gyakorlásának valamely formája közvetlenül vagy közvetve, törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések értelmében különleges szakmai képesítéshez kötött.

3. cikk

Hatály

(1) Ezt az irányelvet az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az 5. cikkben meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.

(2) Ez az irányelv nem érinti a szerződések jogát és különösen a szerződések érvényességére, létrejöttére és joghatásaira vonatkozó szabályokat.

5. cikk

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalma

(1) Tilos tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat alkalmazni.

(2) A kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen, amennyiben:

a)

ellentétes a szakmai gondosság követelményeivel,

és

b)

a termékkel kapcsolatban jelentősen torzíthatja vagy torzíthatja azon átlagfogyasztó gazdasági magatartását, akihez eljut vagy aki a címzettje, illetve – amennyiben a kereskedelmi gyakorlat egy bizonyos fogyasztói csoportra irányul – a csoport átlagtagjának a gazdasági magatartását.

(4) Különösen tisztességtelen az a kereskedelmi gyakorlat, amely:

a) a 6. és 7. cikkben meghatározott módon megtévesztő,

6. cikk

Megtévesztő tevékenységek

(1) Megtévesztőnek minősül a kereskedelmi gyakorlat, amennyiben hamis információt tartalmaz, és ezáltal valótlan, vagy bármilyen módon – ideértve a megjelenítés valamennyi körülményét – félrevezeti vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót, még akkor is, ha az információ az alábbi elemek közül egy vagy több tekintetében tényszerűen helytálló, és feltéve bármelyik esetben, hogy ténylegesen vagy valószínűsíthetően arra készteti a fogyasztót, hogy olyan ügyleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg:

a) a termék létezése vagy természete;

b) a termék lényeges tulajdonságai, úgymint a hozzáférhetőség, az előnyök, a kockázatok, a kivitelezés, az összetétel, a tartozékok, az ügyfélszolgálat és a panaszkezelés, a gyártás vagy szolgáltatás módszere és időpontja, a szállítás, az adott célra való alkalmasság, a használat, a mennyiség, a leírás, a földrajzi vagy kereskedelmi eredet vagy a használatból várható eredmények, illetve a terméken végrehajtott vizsgálat vagy ellenőrzés eredménye és főbb jellemzői;

d) az ár vagy az ár kiszámításának módja, vagy különleges árkedvezmény megléte;

(2) Megtévesztőnek minősül a kereskedelmi gyakorlat akkor is, ha az tényszerű összefüggésében, sajátosságaira és körülményeire figyelemmel, az átlagfogyasztót ténylegesen vagy valószínűsíthetően

olyan ügyleti döntés meghozatalára készteti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, és amely magában foglalja a következőket:

a) a termék marketingje, ideértve az összehasonlító reklámot, amely annak bármely más termékkel, védjeggyel, kereskedelmi névvel vagy egy versenytárs bármely más megkülönböztető jelzésével történő összetévesztését eredményezi;

b) a kereskedő által a magára nézve kötelezőnek elismert magatartási kódexben szereplő kötelezettségvállalások be nem tartása, amennyiben:

i) a kötelezettségvállalás nemcsak szándék, hanem egyértelmű, ellenőrizhető elkötelezettség,

és

ii) a kereskedő a kereskedelmi gyakorlat során jelzi, hogy rá nézve a kódex kötelező.

7. cikk

Megtévesztő mulasztások

(1) Megtévesztőnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely a ténybeli körülmények alapján – figyelembe véve annak valamennyi jellemzőjét és feltételét, valamint kommunikációs eszközeinek korlátait is –, az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez szükséges jelentős információkat hagy ki, és ezáltal – a körülményektől függően – ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

(2) Megtévesztő mulasztásnak minősül az is, ha a kereskedő az (1) bekezdésben említett jelentős információt hallgat el, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető, vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre, figyelembe véve az említett bekezdésben leírt szempontokat, illetve ha nem nevezi meg az adott kereskedelmi gyakorlat kereskedelmi célját, amennyiben az a körülményekből nem derül ki, és amennyiben ez bármelyik esetben ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

19. cikk

Átvétel a nemzeti jogba

A tagállamok elfogadják és kihirdetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2007. június 12-ig megfeleljenek. A tagállamok ezekről a rendelkezésekről, valamint bármely további módosításról haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.

A tagállamok 2007. december 12-től/től alkalmazzák ezeket az intézkedéseket. Amikor a tagállamok elfogadják ezeket az intézkedéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

20. cikk

Hatálybalépés

Ez az irányelv az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetésének napját követő napon lép hatályba.

21. cikk

Címzettek

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Strasbourgban, 2005. május 11-én.

A 2008. április 23. napján elfogadott a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2008/48/EK IRÁNYELVE

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 95. cikkére,

tekintettel a Bizottság javaslatára,

tekintettel a Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére (1),

a Szerződés 251. cikkében megállapított eljárásnak megfelelően (2),

mivel:

(5) Az utóbbi években a fogyasztóknak ajánlott és az általuk igénybe vett hiteltípusok jelentős mértékben fejlődtek. Új hiteleszközök jelentek meg, és igénybevételük folyamatosan növekszik. Szükséges tehát a meglévő rendelkezések módosítása, és adott esetben alkalmazási körük kiterjesztése.

(8) Fontos, hogy a piac a fogyasztók bizalmának biztosítása érdekében megfelelő szintű fogyasztóvédelmet nyújtson. [...]

(9) Teljes harmonizációra van szükség annak biztosítására, hogy a Közösségben valamennyi fogyasztó érdekeit magas szinten és egyenlő módon védelmezzék, illetve, hogy valódi belső piacot lehessen létrehozni. Ezért a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy vezethetnek be olyan nemzeti rendelkezéseket, amelyek eltérnek az ezen irányelvben meghatározottaktól. [...].

(10) Az ezen irányelvben szereplő meghatározások kijelölik a harmonizáció alkalmazási körét. A tagállamoknak az irányelv rendelkezései végrehajtására vonatkozó kötelezettségét éppen ezért az irányelvnek az e meghatározások által kijelölt alkalmazási körére kell korlátozni. Ezen irányelv ugyanakkor – a közösségi jognak megfelelően – nem érinti ezen irányelv rendelkezéseinek tagállamok általi alkalmazását olyan területekre, amelyek kívül esnek az irányelv alkalmazási körén. [...].

(18) A fogyasztók számára védelmet kell biztosítani a tisztességtelen vagy megtévesztő gyakorlatokkal szemben, különös tekintettel az információknak a hitelező által történő nyilvánosságra hozatalára, összhangban a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK tanácsi és európai parlamenti irányelvvel („a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv”) (4). Ebben az irányelvben azonban külön rendelkezni kell a hitelmegállapodásokkal kapcsolatos reklámokról, valamint az alapvető információk bizonyos elemeiről, amelyeket a fogyasztók rendelkezésére kell bocsátani különösen annak érdekében, hogy a különféle ajánlatokat összehasonlíthassák. Az ilyen információkat egyértelmű, világos és jól látható módon kell nyújtani, reprezentatív példa útján. Egy plafont kell meghatározni, amennyiben nem lehetséges a hitel teljes összegét a teljes rendelkezésre bocsátott összegként meghatározni, különösen, ha a hitelmegállapodás a fogyasztó számára

korlátozott lehívási lehetőséget tesz lehetővé. [...] Ezen túlmenően a hitelköltségekről szóló információt nem tartalmazó reklámok tekintetében a tagállamok számára biztosítani kell, hogy nemzeti jogszabályaikban továbbra is szabadon rendelkezzenek a tájékoztatásra vonatkozó követelményekről.

(19) Annak érdekében, hogy a fogyasztók a tények teljes ismeretében hozhassanak döntést, a hitelmegállapodás megkötését megelőzően megfelelő tájékoztatást kell kapniuk a hitel feltételeiről, költségeiről és kötelezettségeikről olyan tájékoztató formájában, amelyet a fogyasztók magukkal vihetnek és tanulmányozhatnak. [...].

(20) A hitel fogyasztó által viselt teljes költsége minden költséget magában foglal, ideértve a kamatot, jutalékot, az adókat, a hitelközvetítői díjat és bármely olyan egyéb díjat, amelyet a fogyasztónak a hitelmegállapodás vonatkozásában meg kell fizetnie, a közjegyzői költségeket kivéve. A hitelező tényleges költségismeretét objektív módon kell megbecsülni, a szakmai gondosság követelményeit is figyelembe véve.

(24) A fogyasztót a hitelmegállapodás megkötése előtt széleskörűen tájékoztatni kell, tekintet nélkül arra, hogy a hitel forgalmazásában részt vesz-e hitelközvetítő. Ezért általában a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra vonatkozó követelményeket a hitelközvetítőre is alkalmazni kell. [...] A fogyasztóvédelem ezekben az esetekben is megfelelő szinten valósul meg, mivel a hitelező feladata annak biztosítása, hogy a fogyasztó a szerződéskötést megelőzően akár a hitelközvetítő részéről – amennyiben a hitelező és a hitelközvetítő így állapodik meg –, akár más megfelelő módon teljes körű tájékoztatásban részesüljön.

(25) A fogyasztónak a hitelmegállapodás megkötése előtt adott tájékoztatás esetlegesen kötelező jellegét és azt az időszakot, amely alatt a hitelező köteles azt betartani, a tagállamok szabályozhatják.

(26) A tagállamoknak megfelelő intézkedéseket kell tenniük annak érdekében, hogy – hitelpiacuk sajátos jellemzőit is figyelembe véve – a hitelviszony valamennyi szakasza folyamán felelősségteljes gyakorlatot mozdítsanak elő. Ezen intézkedések magukban foglalhatják például a fogyasztók tájékoztatását és oktatását is, ideértve a nemfizetéshez és a túlzott eladósodáshoz kapcsolódó veszélyekre való figyelmeztetést is. A bővülő hitelpiacon különösen fontos az, hogy a hitelezők ne vegyenek részt felelőtlen hitelügyletekben, vagy ne adjanak hitelt előzetes hitelképességi vizsgálat nélkül, és a tagállamoknak megfelelő ellenőrzést kell végezniük, hogy elkerülhető legyen az ilyen magatartás; továbbá, amennyiben ezt teszik, a tagállamok a hitelezőkre alkalmazandó szankciók meghatározására legyenek jogosultak. [...]

(27) A szerződéskötést megelőzően biztosítandó tájékoztatás ellenére a fogyasztónak még kiegészítő segítségre is szüksége lehet ahhoz, hogy eldönthesse, hogy a kínált termékek közül melyik hitelmegállapodás a legmegfelelőbb igényei és pénzügyi helyzete szempontjából. Ezért a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a hitelezők a fogyasztónak kínált hiteltermékek tekintetében megadják az ilyen segítséget. Adott esetben a szerződéskötést megelőző fontos információkat, továbbá az ajánlott termékekkel kapcsolatos alapvető jellemzőket személyre szabottan kell a fogyasztó tudomására hozni oly módon, hogy a fogyasztó számára érthető legyen, hogy e termékek milyen hatással lehetnek gazdasági helyzetére. Adott esetben a segítségnyújtás e kötelezettségét a hitelközvetítőkre is alkalmazni kell. [...].

(31) Annak érdekében, hogy a fogyasztók a hitelmegállapodás szerinti jogait és kötelezettségeiket megismerhessék, a hitelmegállapodásnak világosan és tömören tartalmaznia kell valamennyi szükséges információt.

(32) A teljes átláthatóság érdekében a fogyasztó részére tájékoztatást kell nyújtani a hitelkamatlábáról, mind a szerződéskötést megelőző szakaszban, mind a hitelmegállapodás megkötésekor. A szerződéses jogviszony során a fogyasztót értesíteni kell a változó hitelkamatláb változásairól, valamint a visszafizetések ebből adódó változásairól. [...]

5. cikk Szerződéskötést megelőző tájékoztatás

(1) Kellő időben azt megelőzően, hogy a fogyasztót bármilyen hitelmegállapodás vagy ajánlat kötelezné, a hitelező és adott esetben a hitelközvetítő – a hitelező által felajánlott hitelfeltételek, valamint adott esetben a fogyasztó által kifejezett kívánságok és az általa nyújtott információk alapján – a fogyasztó rendelkezésére bocsátja a különböző ajánlatok összehasonlításához szükséges információkat annak érdekében, hogy a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson a hitelmegállapodás esetleges megkötéséről. Ezeket az információkat nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón, az ezen irányelv II. mellékletében foglalt „Általános európai fogyasztói hiteltájékoztató” című formanyomtatvány felhasználásával kell a fogyasztó rendelkezésére bocsátani. A hitelező az „Általános európai fogyasztói hiteltájékoztató” című formanyomtatvány átadásával teljesíti az ezen bekezdés, valamint a 2002/65/EK irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdése szerinti tájékoztatási követelményeket.

Az adott tájékoztatásnak a következőket kell tartalmaznia:

Bármely további olyan tájékoztatást, amelyet a hitelező a fogyasztónak nyújthat, külön dokumentumban kell megadni, amely az „Általános európai fogyasztói hiteltájékoztató” című formanyomtatványhoz mellékelhető.

(4) Az „Általános európai fogyasztói hiteltájékoztató” című formanyomtatványon kívül kérelemre díjmentesen a fogyasztó rendelkezésre kell bocsátani a hitelmegállapodás-tervezet egy példányát. E rendelkezés nem alkalmazandó, ha a kérelem benyújtásának időpontjában a hitelező nem kívánja a fogyasztóval a hitelmegállapodást megkötni.

(6) A tagállamok biztosítják, hogy a hitelezők és adott esetben a hitelközvetítők megfelelő magyarázattal szolgáljanak a fogyasztónak annak érdekében, hogy az értékelhesse, hogy a javasolt hitelmegállapodás megfelelő-e igényei és pénzügyi helyzete szempontjából, adott esetben az (1) bekezdéssel összhangban a szerződéskötést megelőzően nyújtandó információk, a javasolt termékek fő jellemzőinek, valamint e jellemzők fogyasztóra gyakorolt konkrét hatásainak – többek között a fogyasztó nemfizetése következményeinek – magyarázatával. A tagállamok kiigazításokat végezhetnek az ilyen segítségnyújtás módját és mértékét, valamint a segítségnyújtó személyét illetően a hitelmegállapodási ajánlat adott körülményeinek, az ajánlat címzettjének, valamint az ajánlott hitel típusának megfelelően.

6. cikk

Szerződéskötést megelőző tájékoztatási követelmények bizonyos folyószámlahitel-kedvezmény formájában történő hitelmegállapodások és bizonyos egyedi hitelmegállapodások esetében

(1) Kellő időben azt megelőzően, hogy a fogyasztót a 2. cikk (3), (5) vagy (6) bekezdésében említett hitelre vonatkozó bármilyen hitelmegállapodás vagy ajánlat kötné, a hitelező és adott esetben a hitelközvetítő – a hitelező által felajánlott hitelfeltételek, valamint adott esetben a fogyasztó által kifejezett kívánságok és az általa nyújtott információk alapján – a fogyasztó rendelkezésére bocsátja a különböző ajánlatok összehasonlításához szükséges információkat annak érdekében, hogy a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson a hitelmegállapodás esetleges megkötéséről.

A tájékoztatásnak a következőket kell tartalmaznia:

E tájékoztatást nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón kell biztosítani, és minden információt egyaránt jól látható módon kell feltüntetni.

A 2014. február 4. napján elfogadott a lakóingatlanokhoz kapcsolódó fogyasztói hitelmegállapodásokról, valamint a 2008/48/EK és a 2013/36/EU irányelv és az 1093/2010/EU rendelet módosításáról szóló EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2014/17/EU IRÁNYELVE

(3) A pénzügyi válság rámutatott, hogy a piaci szereplők felelőtlen magatartása alááshatja a pénzügyi rendszer alapjait, és minden fél, de különösen a fogyasztók részéről bizalomvesztéshez és potenciálisan súlyos társadalmi és gazdasági következményekhez vezethet. Számos fogyasztó elvesztette a pénzügyi szektorba vetett bizalmát, a hitelfelvevők számára pedig egyre nehezebben fizethetővé váltak a felvett hitelek, aminek következtében nőtt a nemteljesítések és a kényszerértékesítések száma. [...].

(4) Az Unió jelzálogpiacain számos olyan problémát azonosítottak, amelyek a felelőtlen hitelnyújtással és hitelfelvétellel, valamint azzal kapcsolatosak, hogy a piaci szereplőknek, többek között a hitelközvetítőknek és a hitelintézetnek nem minősülő hitelezőknek potenciálisan milyen mértékben adódik lehetősége a felelőtlen magatartás tanúsítására. A problémák egy része a devizaalapú hitelekkel érintette, amelyeket a fogyasztók azért vettek fel az adott pénznemben, hogy kihasználják a kínált hitelkamatláb előnyeit, anélkül azonban, hogy megfelelő információval rendelkeztek volna a kapcsolódó árfolyamkockázatról, illetve pontosan megértették volna azt. Ezeket a problémákat a piaci és szabályozási hiányosságok, valamint olyan egyéb tényezők idézik elő, mint az általános gazdasági helyzet és az alacsony szintű pénzügyi jártasság. [...].

(5) Annak elősegítése érdekében, hogy az ingatlanokhoz kapcsolódó hitelmegállapodások területén magas szintű fogyasztóvédelmet biztosító, zökkenőmentesen működő belső piac alakulhasson ki, valamint annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen hitelmegállapodást megkötni igyekvő fogyasztók annak biztos tudatában tehesék ezt meg, hogy az általuk felkeresett intézmények magas szakmai színvonalon és felelősségteljesen járnak el, több területen megfelelően harmonizált uniós jogi keretet kell létrehozni, [...].

(15) Ezen irányelv célja annak biztosítása, hogy az ingatlanokhoz kapcsolódó hitelmegállapodásokat kötő fogyasztók magas szintű védelmet élvezzenek. [...]

(23) [...] Figyelembe véve az ilyen ügyletek jelentőségét, gondoskodni kell arról, hogy a fogyasztóknak elegendő idejük – legalább hét napjuk – legyen az ügylet következményeinek mérlegelésére. A tagállamok számára rugalmasságot kell biztosítani annak meghatározásához, hogy az említett elegendő időt a hitelmegállapodás megkötése előtti gondolkodási idő vagy a hitelmegállapodás megkötését követő elállási időszak formájában, vagy e kettő kombinációjaként biztosítják-e. Indokolt, hogy a tagállamoknak lehetőségük legyen arra, hogy a gondolkodási időt – tíz napot nem meghaladó időtartamban – kötelezővé tegyék a fogyasztó számára, hogy ugyanakkor más esetekben, azon fogyasztóknak, akik a gondolkodási idő alatt már cselekedni kívánnak, lehetőségük legyen erre; továbbá hogy a jogbiztonság érdekében az ingatlanügyletekkel összefüggésben a tagállamok úgy is rendelkezzenek, hogy a gondolkodási idő vagy az elállási időszak véget ér abban az esetben, ha a fogyasztó olyan lépést tesz, amely a nemzeti jog alapján a hitelmegállapodáson keresztül megszerzett pénzeszközökkel kapcsolatban vagy az ilyen pénzeszközök felhasználása révén tulajdonjog keletkeztetését vagy átruházását eredményezi, vagy ha a fogyasztó – adott esetben – az ilyen pénzeszközöket harmadik félre ruhazza át.

(30) Mivel a külföldi pénznemben történő hitelfelvétel jelentős kockázatokkal jár, olyan intézkedésekről kell rendelkezni, amelyek biztosítják egyrészt azt, hogy a fogyasztók tisztában legyenek az általuk vállalt kockázatokkal, másrészt pedig azt, hogy a fogyasztóknak a hitel futamideje alatt lehetőségük legyen az árfolyamkockázatnak való kitettségük korlátozására. A kockázat vagy úgy korlátozható, hogy a fogyasztónak jogot biztosítanak a hitel pénznemének más pénznemre történő átváltására, vagy pedig más intézkedésekkel, mint például felső határértékek

megszabása, vagy – amennyiben elegendőek az árfolyamkockázat korlátozásához – figyelmeztetések közlése révén.

(32) Helyénvaló biztosítani, hogy a hitelezők, a hitelközvetítők és a kijelölt képviselők érintett személyzete megfelelő szintű ismeretekkel és szakértelemmel rendelkezzen a magas szakmai színvonal elérése érdekében. Ennek az irányelvnek ezért társasági szinten meg kell követelnie a megfelelő ismeret és szakértelem bizonyítását az ebben az irányelvben előírt, az ismeretekre és a szakértelemre vonatkozó minimumkövetelmények alapján. [...] A személyzet ebben az összefüggésben úgy értelmezendő, mint amely magában foglalja a hitelező, a hitelközvetítő vagy a kijelölt képviselő számára, annak szervezetén belül munkát végző kiszervezett munkavállalókat, valamint a hitelező, a hitelközvetítő vagy a kijelölt képviselő munkavállalóit is. Ennek az irányelvnek az alkalmazásában az irányelv szerinti tevékenységekben közvetlenül részt vevő személyzet magában foglalja az értékesítési és a háttériródai (front- and back-office) személyzetet, valamint a hitelmegállapodásokra vonatkozó eljárásokban fontos szerepet betöltő vezetést is. [...]

(38) A reklámok általában egy vagy több adott termékre összpontosítanak, a fogyasztók számára viszont lehetővé kell tenni, hogy döntéseiket a kínált hiteltermékek teljes választékának ismeretében hozzák meg. E tekintetben az általános tájékoztatásnak fontos szerepe van abban, hogy felvilágosítsa a fogyasztót a rendelkezésre álló termékek és szolgáltatások széles köréről és legfontosabb jellemzőiről. A fogyasztók számára ezért lehetővé kell tenni, hogy mindenkor hozzáférjenek a rendelkezésre álló hiteltermékek vonatkozó általános információkhoz. Abban az esetben, ha ez a követelmény nem alkalmazandó a független hitelközvetítőkre, ez nem érinti a független hitelközvetítők azon kötelezettségét, hogy személyre szabott szerződéskötést megelőző tájékoztatást nyújtsanak a fogyasztóknak.

(40) Ezenkívül a fogyasztóknak a hitelmegállapodás megkötése előtt kellő időben személyre szabott tájékoztatást kell kapniuk annak érdekében, hogy össze tudják hasonlítani és át tudják gondolni a hiteltermékek jellemzőit. [...].

(41) A fogyasztók körében végzett kutatások rámutattak annak fontosságára, hogy a fogyasztóknak szóló tájékoztatásokban egyszerű és érthető nyelvezetet kell alkalmazni. [...]

(44) A fogyasztónak, miután közölte az igényeire, pénzügyi helyzetére és preferenciáira vonatkozó szükséges információkat, indokolatlan késedelem nélkül, még azt megelőzően, hogy bármilyen hitelmegállapodás vagy ajánlat kötelezné a fogyasztót, az EEA révén olyan tájékoztatást kell kapnia, amely alapján össze tudja hasonlítani és át tudja gondolni a piacon elérhető hitelek jellemzőit, és szükség esetén harmadik fél tanácsát is ki tudja kérni. [...] Hitelmegállapodás mindaddig nem köthető, amíg a fogyasztónak nem volt elegendő ideje összehasonlítani az ajánlatokat, mérlegelni azok következményeit, szükség esetén harmadik fél tanácsát kikérni, és tájékoztatáson alapuló döntést hozni arról, hogy elfogad-e egy ajánlatot.

(46) Legalább azokban az esetekben, amikor az elállás joga nem áll fenn, a hitelközvetítőnek vagy a kijelölt képviselőnek a hitelezőre nézve kötelező erejű ajánlat megtételekor a fogyasztó rendelkezésére kell bocsátania a hitelmegállapodás tervezetének egy példányát. [...].

(48) A fogyasztónak mindezekon túl további segítségre lehet szüksége annak eldöntéséhez, hogy a kínált termékek közül melyik hitelmegállapodás a legmegfelelőbb az igényei és a pénzügyi helyzete szempontjából. A hitelezőknek és adott esetben a hitelközvetítőknek biztosítaniuk kell ezt a segítséget az általuk a fogyasztónak kínált hiteltermékekkel kapcsolatban, és a releváns információkat, azon belül is különösen a az ajánlott termékek alapvető jellemzőit személyre szabottan kell a fogyasztónak elmagyarázniuk, oly módon, hogy a fogyasztó megérthesse, hogy e termékek milyen következményekkel járhatnak az anyagi helyzetére nézve. A hitelezőknek és adott esetben a hitelközvetítőknek egyrészt ahhoz kell igazítaniuk a fenti magyarázatok közlésének módját, hogy milyen körülmények között kínálják a hitelt, másrészt ahhoz, hogy a fogyasztónak – figyelembe véve

a hitelekkel kapcsolatos ismereteit és tapasztalatait, valamint az egyes hiteltermékek sajátosságait – mennyire van szüksége erre a segítségre. Ezen magyarázatok önmagukban nem jelenthetnek személyre szabott ajánlást.

(50) A hitel fogyasztó által viselt teljes költségébe minden olyan költséget bele kell számítani, amelyet a fogyasztónak a hitelmegállapodással összefüggésben meg kell fizetnie, és amely a hitelező számára ismert. Bele kell tehát számítani a kamatot, a jutalékokat, az adókat, a hitelközvetítői díjat és az ingatlan jelzálogcélú értébecslésének költségét, továbbá a közjegyzői díjakat kivéve bármely egyéb, a hitel igénybevételéhez szükséges díjat, például az életbiztosítás díját, illetve a hitelnek a meghirdetett feltételek melletti igénybevételéhez szükséges díjat, például a tűzkárbiztosítás díját. [...] A hitelezőnek a költségekre vonatkozó tényleges ismereteit tárgyilagosan kell felmérni, a szakmai gondosság követelményeit is figyelembe véve. E tekintetben a hitelezőről fel kell tételezni, hogy ismeri a saját maga által vagy egy harmadik személy nevében a fogyasztónak kínált járulékos szolgáltatások költségeit, kivéve, ha azok ára a fogyasztó konkrét jellemzőitől vagy helyzetétől függ.

(51) A fogyasztót tájékoztatni kell arról, ha becsült adatokkal dolgoznak, valamint hogy az információ reprezentatívnak tekintendő a szóban forgó megállapodástípusra vagy gyakorlatokra nézve. [...].

7. cikk

Üzletviteli kötelezettségek fogyasztóknak történő hitelnyújtáskor

(1) A tagállamok megkövetelik, hogy hiteltermékek kidolgozásakor, vagy hitellel kapcsolatos tanácsadási szolgáltatások, és adott esetben járulékos szolgáltatások fogyasztók számára történő nyújtásakor vagy közvetítésekor, illetve hitelmegállapodások végrehajtásakor a hitelező, a hitelközvetítő, illetve a kijelölt képviselő tisztességes, becsületes, átlátható és a szakmai elvárásoknak megfelelő módon, a fogyasztók érdekeit szem előtt tartva járjon el. A hitellel kapcsolatos tanácsadási szolgáltatások, és adott esetben a járulékos szolgáltatások nyújtásával vagy közvetítésével kapcsolatban a tevékenységeknek a fogyasztó személyes körülményeivel kapcsolatos információkon, a fogyasztó által közölt esetleges egyéb konkrét igényeken, valamint a fogyasztó helyzetével kapcsolatos kockázatokról a hitelmegállapodás időtartama viszonylatában alkotott ésszerű feltételezéseken kell alapulniuk. [...].

8. cikk

A fogyasztók ingyenes tájékoztatásának kötelezettsége

A tagállamok biztosítják, hogy a fogyasztók ingyenesen jussanak hozzá az ezen irányelvben megállapított követelményeknek megfelelően nyújtott információkhoz.

9. cikk

A személyzet ismereteire és szakértelmére vonatkozó követelmények

(1) A tagállamok biztosítják, hogy a hitelezők, a hitelközvetítők és a kijelölt képviselők megköveteljék személyzetüktől, hogy megfelelő szintű, naprakész ismeretekkel és szakértelemmel rendelkezzenek a hitelmegállapodások kidolgozásával, kínálásával vagy nyújtásával, a 4. cikk 5. pontja szerinti hitelközvetítői tevékenység ellátásával vagy a tanácsadási szolgáltatások nyújtásával kapcsolatosan. [...].

14. cikk

A szerződéskötést megelőző tájékoztatás

(1) A tagállamok biztosítják, hogy a hitelező és adott esetben a hitelközvetítő vagy a kijelölt képviselő ellássa a fogyasztót azokkal a személyre szabott információkkal, amelyek alapján a fogyasztó össze tudja hasonlítani a piacon elérhető hitellehetőségeket, fel tudja mérni azok következményeit, és tájékoztatáson alapuló döntést tudjon hozni arról, hogy kössön-e hitelmegállapodást:

- a) indokolatlan késedelem nélkül azt követően, hogy a fogyasztó a 20. cikknek megfelelően megadta igényeiről, pénzügyi helyzetéről és preferenciáiról a szükséges információkat; és
 - b) kellő idővel azelőtt, hogy a fogyasztót bármilyen hitelmegállapodás vagy ajánlat kötné.
- [...]

16. cikk

Megfelelő magyarázat

(1) A tagállamok biztosítják, hogy a hitelezők és adott esetben a hitelközvetítők, illetve kijelölt képviselők megfelelő magyarázattal szolgáljanak a fogyasztónak a javasolt hitelmegállapodásokról és az esetleges járulékos szolgáltatásokról annak érdekében, hogy a fogyasztó képes legyen mérlegelni, hogy a javasolt hitelmegállapodások és járulékos szolgáltatások megfelelőek-e az igényei és a pénzügyi helyzete szempontjából.

Adott esetben a magyarázatban ki kell térni különösen az alábbiakra:

[...]

- b) az ajánlott termékek alapvető jellemzői;
 - c) az ajánlott termékek fogyasztót esetlegesen érintő konkrét hatása, beleértve a fogyasztó nemfizetésének következményeit is; továbbá
- [...].

A panaszom megítélése szempontjából irányadó uniós elvek és joggyakorlat

Uniós elvek:

Szubszidiaritás elve

A szubszidiaritás elvét az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikke határozza meg. Célja annak biztosítása, hogy a döntések a polgárokhoz a lehető legközelebb eső szinten szülessenek meg, valamint hogy folyamatos ellenőrzésekre kerüljön sor annak igazolására, hogy az uniós szintű intézkedés a nemzeti, regionális vagy helyi szinten elérhető lehetőségek tükrében indokolt.

Pontosabban arról az elvről van szó, amelynek mentén az EU nem tesz intézkedéseket (kivéve a kizárólagos hatáskörébe tartozó területeken), amíg azok a nemzeti, regionális vagy helyi szintű intézkedéseknél nem hatékonyabbak.

A szubszidiaritás elve szorosan kapcsolódik az arányosság elvéhez, amelynek értelmében semelyik uniós intézkedés nem mehet azon túl, ami a Szerződésekben foglalt célok eléréséhez szükséges.

Arányosság elve

A szubszidiaritás elvéhez hasonlóan az arányosság elve szabályozza az Európai Unió hatásköreinek gyakorlását. Célja, hogy az EU intézményei által tett intézkedések tekintetében korlátokat határozzon meg. E szabály értelmében az uniós fellépést olyan mértékűre kell korlátozni, amennyi a Szerződésekben foglalt célkitűzések teljesítéséhez szükséges. Azaz arról van szó, hogy az intézkedéseknek mind tartalmi, mind formai szempontból szem előtt kell tartaniuk az adott célt.

Az arányosság elvét az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikke határozza meg. Az elv alkalmazásának feltételeit a szubszidiaritás és arányosság elvének az alkalmazásáról szóló, a Szerződésekhez csatolt (2. sz.) jegyzőkönyv határozza meg.

Szükségesség elve

A Szükségesség elv szerint az uniós intézkedések csak addig terjedhetnek, ameddig el nem érik a Szerződésben meghatározott célkitűzéseket.

Jóhiszemű együttműködés elve

Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése mondja ki a jóhiszemű együttműködés elvét amely értelmében azon keresetek eljárási szabályai, amelyek az egyén uniós jogból származó jogai védelmét hivatottak biztosítani, nem lehetnek kevésbé kedvezőek, mint a megfelelő belső jogi keresetek esetében (az egyenértékűség elve), és az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását nem lehet gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tenni (a tényleges érvényesülés elve) (lásd különösen, ebben az értelemben a 33/76. sz., Rewe-Zentralfinanz és Rewe-Zentral ügyben 1976. december 16-án hozott ítélet 5. pontját; a C-312/93. sz. Peterbroeck-ügyben 1995. december 14-én hozott ítélet 12. pontját, valamint a C-416/10. sz., Križan és társai ügyben 2013. január 15-én hozott ítélet 85. pontját).

Az eljárások egyenértékűségének elve (röviden: egyenértékűség elve):

Az egyenértékűség elve azt jelenti, hogy a magánfél uniós jogon alapuló igényének érvényesítése során nem kerülhet hátrányosabb eljárási helyzetbe (ugyanazon tagállamban), mint a hasonló jellegű, belső jogon alapuló igényeinek érvényesítésénél.

Az egyenértékűség elvének tiszteletben tartását illetően a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy ezen elv tiszteletben tartása azt feltételezi, hogy a szóban forgó nemzeti szabály különbségtétel nélkül vonatkozik az uniós jogból származó és a belső jog megsértésén alapuló, hasonló tárggyal és jogalappal rendelkező keresetekre. A nemzeti bíróság feladata – amelynek közvetlen ismeretei vannak az alkalmazandó eljárási szabályokról –, hogy hivatalból megvizsgálja, hogy az érintett keresetek tárgyukat, indokaikat és lényeges elemeit tekintve hasonlóak-e (lásd ebben az értelemben többek között a C-63/08. sz. Pontin-ügyben 2009. október 29-én hozott ítélet 45. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-591/10. sz., Littlewoods Retail Ltd és társai ügyben 2012. július 19-én hozott ítélet 31. pontját).

A közösségi jog hatékony érvényesülésének elve (röviden: hatékony érvényesülés elve):

A hatékony érvényesülés elve azt jelenti, hogy amellet, hogy a tagállami eljárási szabályok egyenlően kezelik a közösségi és a belső jogon alapuló igényeket ezen felül – és ettől eltekintve – nem akadályozhatják a közösségi jogok hatékony érvényesítését sem. Nem tehetik lehetetlenné vagy különösen nehézé az igényérvényesítést.

A közösségi jog hatékony érvényesülésének elve megköveteli, hogy az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását nem lehet gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tenni (lásd különösen, ebben az értelemben a 33/76. sz., Rewe-Zentralfinanz és Rewe-Zentral ügyben 1976. december 16-án hozott ítélet 5. pontját; a C-312/93. sz. Peterbroeck-ügyben 1995. december 14-én hozott ítélet 12. pontját, valamint a C-416/10. sz., Križan és társai ügyben 2013. január 15-én hozott ítélet 85. pontját).

A Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a tényleges érvényesülés elvéből eredő követelmények érvényesek mind az e jogra alapított keresetek elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok kijelölésére, mind az ilyen keresetekre irányadó eljárási szabályokra (lásd a C-268/0. sz. Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet 47. pontját, valamint az C-317/08-C-320/08. sz., Alassini és társai egyesített ügyekben 2010. március 18-án hozott ítélet 49. pontját).

Megjegyzés

A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának értelmében adott tárgyú uniós jogszabályok hiányában a tagállamok eljárási autonómiája elvének értelmében minden tagállam belső jogrendjének feladata kijelölni a hatáskörrel és/vagy illetékességgel rendelkező bíróságot, és meghatározni a keresetindítás azon eljárási szabályait, amelyek a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak védelmét hivatottak biztosítani, mindazonáltal a tagállamok minden egyes esetre nézve felelősek e jogok hatékony védelmének biztosításáért (lásd ebben az értelemben C-224/01. sz. Köbler-ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet 47. pontját; a C-268/0. sz. Impact-ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet 44. és 45. pontját; a C-12/08. sz. Mono Car Styling ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet 48. pontját, valamint a C-317/08-C-320/08. sz., Alassini és társai egyesített ügyekben 2010. március 18-án hozott ítélet 47. pontját).

A Charta 47. cikkét illetően a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az tűnik ki, hogy e rendelkezés a hatékony bírói jogvédelem elvének megerősítését képezi, amely olyan általános uniós jogelv, amely a tagállamok közös alkotmányos hagyományain nyugszik, és amelyet a Rómában 1950. november 4-én aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 6. és 13. cikke is kimondott (lásd ebben az értelemben különösen a 222/84. sz. Johnston-ügyben 1986. május 15-én hozott ítélet 18. pontját, a C-432/05. sz. Unibet-ügyben 2007. március 13-án hozott 37. pontját, valamint a C-334/12. RX-II. sz., Arango Jaramillo és társai kontra EBB (felülvizsgálat) ügyben 2013. február 28-án hozott ítélet 40. pontját).

Az uniós joggal ellentétes belső jogszabály, illetve joggyakorlat mellőzésének elve:

A közösségi jogon alapuló igény érvényesítését a belső jogban nem akadályozhatja a közösségi joggal ellentétes belső jogszabály, illetve joggyakorlat még ha a joggyakorlat a legfelsőbb bírói fórumtól, illetve az alkotmánybíróságtól is ered. A nemzeti bíróság köteles arra, hogy az uniós jog érvényesülését gátló nemzeti jogot, illetve joggyakorlatot az adott ügyben, a jogalkalmazási tevékenysége során minden további nemzeti vizsgálat bevétele nélkül saját hatáskörének gyakorlása során felfüggyezze, alkalmazását mellőzze. A belső jogalkalmazó szervek ezen kötelezettsége közvetlenül a közösségi jog elsőbbségének elvéből, illetve a közvetlen hatály elvéből, valamint a közösségi jog hatékony érvényesülésének elvéből ered.

EUB joggyakorlatának követésének elve:

A tagállami bíróságok kötelesek elkerülni minden olyan döntést, amely ellentétben áll a közösségi bíróságok döntéseivel. Ezen elv kiinduló pontja egyrészt a közösségi jog hatékony érvényesítésének kötelezettsége a tagállami belső jogrendszerekben, joggyakorlatában. Másrészt az, hogy az EUB kizárólagos hatásköre a közösségi jog értelmezéséről a végső döntés, illetve az EUB ítéleteiben mutatkozik meg és konkretizálódik a közösségi jog.

A közösségi jog hivatalból történő felhívásának elve:

A közösségi jogon alapuló igény nemzeti bíróság előtt történő érvényesítése során, a közösségi jogot akkor is alkalmazni kell a tagállami bíróságnak, ha a felek egyike sem hívta azt fel. Közelebbről: a tagállami bíróság egyrészt saját kezdeményezésére hivatalból köteles figyelembe venni a felek által fel nem hívott közösségi jogszabályt.

A hátrányos helyzetű fogyasztó elve:

A fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében (tárgyalási és információs aszimmetria), amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát.

Megjegyzés:

A hátrányos helyzetű fogyasztó elvét az EUB 2000. június 27-én a C-240/98–C-244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítéletének 25. pontjában dolgozta ki.

A fogyasztói szerződések hivatalból történő vizsgálatának elve:

A nemzeti bíróság egyrészt hivatalból köteles vizsgálni az 93/13/EGK irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozván a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet, amennyiben a rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek (a fent hivatkozott Pannon GSM ügyben hozott ítélet, 31 és 32. pontja, másrészt amennyiben az adott ügy tárgya és körülményei azt megkívánják – a felek előterjesztése nélkül - hivatalból köteles bizonyítási eljárást lefolytatni.

Megjegyzés:

Az elvet az EUB 2009. június 4-én a C-243/08. sz. Pannon GSM ügyben hozott ítélet 31. és 32. pontjában dolgozta ki.

A panasz megítélése szempontjából hatályos irányadó nemzeti jog

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. Törvény [Bszi.]

1. § Magyarországon a bíróságok igazságszolgáltatási, [...] tevékenységet látnak el.
2. § (1) A bíróságok a vitássá tett vagy megsértett jogról, [...] véglegesen döntenek.
3. § A bírák [...] függetlenek, a jogszabályok alapján meggyőződésüknek megfelelően döntenek, [...].
7. § A bíróság előtt mindenki egyenlő.
13. § (1) A bíróság a határozatát - ha törvény másképpen nem rendelkezik - indokolni köteles.
- (2) A bíróság határozatai ellen - ha törvény kivételt nem tesz - jogorvoslatnak van helye.
25. § A Kúria az Alaptörvény 25. cikk (2) és (3) bekezdésében meghatározott feladatának ellátása körében jogegységi határozatokat hoz, [...].
42. § (1) [...] A jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (Bjt.)

22. § (1) A bíró tevékenységének megkezdése előtt, a kinevezésétől számított 8 munkanapon belül esküt tesz a bíróság elnöke előtt. Az eskü szövege [...]:

„Fogadom, hogy a rám bízott ügyeket tisztességes eljárásban, részrehajlás nélkül, lelkiismeretesen, kizárólag a törvényeknek megfelelően bírálok el; hivatásom gyakorlása során az igazságosság és a méltányosság vezérel.”

36. § (1) A bíró hivatását esküjéhez hűen köteles gyakorolni, igazságszolgáltatási feladatainak teljesítését nem tagadhatja meg, a rábízott ügyekben folyamatosan, lelkiismeretesen köteles eljárni.

(2) A bíró minden ügyben befolyástól mentesen, és részrehajlás nélkül köteles eljárni.

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.)

1. § Ennek a törvénynek az a célja, hogy a természetes személyek és más személyek vagyoni és személyi jogaival kapcsolatban felmerült jogviták bíróság előtti eljárásban való pártatlan eldöntését az e fejezetben meghatározott alapelvek érvényesítésével biztosítsa.

2. § (1) A bíróságnak az a feladata, hogy - összhangban az 1. §-ban foglaltakkal - a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse.

3. § (1) A bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el. Ilyen kérelmet - ha törvény eltérően nem rendelkezik - csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő.

(2) A bíróság - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakoszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe.

(3) A jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a feleket terheli. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkésztett voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli. A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.

(6) A bíróság köteles gondoskodni arról, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, jognyilatkozatot, valamint a bírósághoz benyújtott okiratot megismerhessenek és azokra - törvényben előírt időn belül - nyilatkozhassanak.

13. § (1) Az ügy elintézéséből ki van zárva, és abban mint bíró nem vehet részt:

e) az, akitől az ügynek tárgyilagos megítélése egyéb okból nem várható (elfoglaltság).

163. § (1) A bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el.

164. § (1) A per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el.

(2) A bíróság bizonyítást hivatalból akkor rendelhet el, ha azt törvény megengedi.

201. § (1) A bizonyítási eljárást a perbíróság rendszerint tárgyaláson folytatja le.

206. § (1) A bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

213. § (1) Az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben, illetőleg a 149. § alapján egyesített perekben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre.

215. § A döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen; ez a szabály a főkövetelés járulékaire (kamat, költség stb.) is kiterjed.

155/A. § (1) A bíróság az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását az Európai Közösséget létrehozó Szerződésben foglalt szabályok szerint kezdeményezheti.

(2) Az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezéséről a bíróság végzéssel határoz, egyidejűleg a per tárgyalását felfüggeszti. A bíróság a végzésben meghatározza azt a kérdést, amely az Európai Bíróság előzetes döntését igényli, valamint - a feltett kérdés megválaszolásához szükséges mértékben - ismerteti a tényállást és az érintett magyar jogszabályokat. A bíróság végzését az Európai Bíróság számára való kézbesítéssel egyidejűleg tájékoztatásul megküldi az igazságügyért felelős miniszter részére is. Ha a bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasítja, erről végzéssel határoz. A bíróság az elutasító döntését legkésőbb az eljárást befejező érdemi határozatában megindokolni köteles.

(3) Az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező végzés és az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelem elutasításáról rendelkező végzés ellen nincs helye külön fellebbezésnek.

212. § (1) A bíróság a per érdemében ítélettel, a per során felmerült minden más kérdésben [...] végzéssel határoz.

221. § (1) Az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

(3) Ha az ügy ténybeli és jogi megítélése egyszerű, az ítélet indokolásának csak a megállapított tényállás rövid leírását kell tartalmaznia, valamint - utalásként - az alkalmazott jogszabályokat kell feltüntetnie.

233. § (1) Az elsőfokú bíróság határozata ellen - amennyiben a törvény ki nem zárja - fellebbezésnek van helye. [...].

235. § (1) A fellebbezésben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a fellebbezés irányul és elő kell adni, hogy a fél a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kívánja. A fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására akkor kerülhet sor, ha az új tény vagy az új bizonyíték az első fokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására, feltéve, hogy az - elbírálása esetén - reá kedvezőbb határozatot eredményezett volna. A fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására, vagy az első fokú bíróság által mellőzött bizonyítás lefolytatásának indítványozására akkor is sor kerülhet, ha az az első fokú határozat jogszabálysértő voltának alátámasztására irányul; a 141. § (6) bekezdésében foglaltakat azonban ebben az esetben is alkalmazni kell.

239. § Amennyiben a jelen fejezet másként nem rendelkezik, a törvény Második Részének az elsőfokú eljárásra vonatkozó rendelkezéseit a másodfokú eljárásban is megfelelően alkalmazni kell.

270. § (1) Ha törvény másként nem rendelkezik, a felülvizsgálati eljárás során a Kúria az általános szabályok megfelelő alkalmazásával jár el.

275. § (1) A felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt.

(2) A Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül, [...].

(3) Ha a felülvizsgálni kért határozat a jogszabályoknak megfelel, vagy olyan eljárási szabálysértés történt, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt, a Kúria a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

(4) Ha a határozat - a (3) bekezdésben foglalt eljárási szabály megsértésének kivételével - jogszabályt sért, a Kúria a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi, és ha a döntéshez szükséges tények megállapíthatók, helyette, illetve az első fokú határozat helyett a jogszabályoknak megfelelő új határozatot hoz, egyébként az ügyben eljárt első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A szerződés megkötésének időpontjában (2007. szeptember 4.) hatályos nemzeti jog

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.)

1. § (1) Ez a törvény az állampolgárok, valamint az állami, önkormányzati, gazdasági és társadalmi szervezetek, továbbá más személyek vagyoni és egyes személyi viszonyait szabályozza. Az e viszonyokat szabályozó más jogszabályokat - ha eltérően nem rendelkeznek - e törvénnyel összhangban, e törvény rendelkezéseire figyelemmel kell értelmezni.

(2) A törvény rendelkezéseit a Magyar Köztársaság gazdasági és társadalmi rendjével összhangban kell értelmezni.

2. § (1) A törvény védi a személyek vagyoni és személyhez fűződő jogait, továbbá törvényes érdekeit.

4. § (1) A polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni.

(4) Ha ez a törvény szigorúbb követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. Aki maga sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a másik fél felróható magatartására hivatkozhat.

200. § (2) Semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. Semmis a szerződés akkor is, ha nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.

205. § (3) A felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és figyelemmel kell lenniük egymás jogos érdekeire. A szerződéskötést megelőzően is tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről.

205/A. § (1) Általános szerződési feltételnek minősül az a szerződési feltétel, amelyet az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatároz, és amelyet a felek egyedileg nem tárgyaltak meg.

(2) Az általános szerződési feltételt használó felet terheli annak bizonyítása, hogy a szerződési feltételt a felek egyedileg megtárgyalták. Ezt a szabályt kell megfelelően alkalmazni abban az esetben is, ha a felek között vitás, hogy a fogyasztói szerződésben a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott szerződési feltételt a felek egyedileg megtárgyalták-e.

(3) Az általános szerződési feltételnek minősítés szempontjából közömbös a szerződési feltételek terjedelme, formája, rögzítésének módja, és az a körülmény, hogy a feltételek a szerződési okiratba szerkesztve vagy attól elválasztva jelennek meg.

205/B. § (1) Az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta.

(2) Külön tájékoztatni kell a másik felet arról az általános szerződési feltételről, amely a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen vagy valamely korábban a felek között alkalmazott kikötéstől eltér. Ilyen feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha azt a másik fél - a külön, figyelemfelhívó tájékoztatást követően - kifejezetten elfogadta.

209. § (1) Tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

(2) A feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

(3) Külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

(4) A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre.

209/A. § (1) Az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

(2) Fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

522. § (1) Bankhitelszerződéssel a pénzüintézet arra vállal kötelezettséget, hogy jutalék ellenében meghatározott hitelkeretet tart a másik szerződő fél rendelkezésére, és a keret terhére - a szerződésben meghatározott feltételek megléte esetén - kölcsönszerződést köt, vagy egyéb hitelműveletet végez.

(2) A bankhitelszerződés érvényességéhez a szerződés írásba foglalása szükséges.

523. § (1) Kölcsönszerződés alapján a pénzüintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzüösszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.

(2) Ha a hitelező pénzüintézet, - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - az adós kamat fizetésére köteles (bankkölcsön).

525. § (1) A hitelező azonnali hatállyal felmondhatja a kölcsönt, ha

a) a kölcsönnek a szerződésben meghatározott célra fordítása lehetetlen;

b) az adós a kölcsönösszeget a szerződésben meghatározott céljától eltérően használja;

c) a kölcsönre nyújtott biztosíték értéke jelentősen csökkent, és azt az adós a hitelező felszólítására nem egészíti ki;

d) az adós vagyoni helyzetének romlása vagy a fedezet elvonására irányuló magatartása veszélyezteti a kölcsön visszafizetésének lehetőségét;

e) az adós más súlyos szerződésszegést követett el.

(2) Ha a hitelező pénzüintézet, az (1) bekezdésben meghatározott eseteken kívül azonnali hatállyal felmondhatja a kölcsönt, ha

a) az adós hitelképtelenné válik,

b) az adós a pénzüintézetet a kölcsön összegének megállapításánál valótlan tények közlésével, adatok eltitkolásával vagy más módon megtévesztette, amennyiben ez a kölcsön összegének a megállapítását befolyásolta;

c) az adós a kölcsön fedezetével, biztosítékával vagy céljának megvalósulásával kapcsolatos vizsgálatot - figyelmeztetés ellenére - akadályozza, ideértve azt az esetet is, ha a szerződésben vállalt vagy jogszabályban előírt adatszolgáltatási kötelezettségét megszegi.

528. § (3) A bankhitel- és bankkölcsönszerződés részletes szabályait külön jogszabály tartalmazza.

A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (Fgy.tv.)

1. § E törvény hatálya - külön törvény eltérő rendelkezése hiányában - arra a gazdálkodó szervezet által végzett gazdasági, illetve szakmai tevékenységre terjed ki, amely a fogyasztókat érinti vagy érintheti.

2. § E törvény alkalmazásában:

c) Szolgáltatás: olyan tevékenység, amely a fogyasztóval kialakított közvetlen kapcsolat keretében elégíti ki a fogyasztói szükségleteket úgy, hogy a szolgáltatás nyújtása és igénybevétele (fogyasztása) időben részben vagy teljesen egybeesik.

8. § A tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a fogyasztó rendelkezzen

a) az áru- és szolgáltatásválasztás megkönnyítéséhez, továbbá az áru és a szolgáltatás használatához, az áru fenntartásához szükséges megfelelő ismeretekkel az áru és a szolgáltatás alapvető tulajdonságairól, jellegzetességeiről, az áru és a szolgáltatás minőségéről, áráról, díjáról, valamint az áru használatára vonatkozó utasításokról és használatával járó veszélyekről,

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt)

203. § (1) A pénzügyi intézmény egyértelműen és közérthetően köteles ügyfeleit, illetve jövőbeni ügyfeleit a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybevételének feltételeiről, valamint a feltételek módosulásáról tájékoztatni.

(6) Olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.

(7) A (6) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell

a) devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre,

b) ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmazó szerződés esetén a vételi jog érvényesítésének módját és következményeit, a vételár megállapításának, az ügyfél értesítésének és a pénzügyi intézmény elszámolásának módját, valamint azt, hogy biztosítanak-e az ügyfélnek haladékot, mely időszakban az ügyfél értékesítheti az ingatlant, és ha igen, a haladék időtartamát.

207. § A pénzügyi intézmény köteles a részére engedélyezett és általa rendszeresen végzett tevékenységre vonatkozó általános szerződési feltételeit üzletszabályzatba foglalni.

210. § (1) A pénzügyi intézmény pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződést csak írásban vagy minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus okirat formájában köthet. Az írásban kötött szerződés egy eredeti példányát a pénzügyi intézmény köteles az ügyfélnek átadni.

213. § (1) Semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza

a) a szerződés tárgyát,

b) az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést,

c) a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékét,

d) azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást,

e) a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat,

f) a szükséges biztosítékok meghatározását, valamint

g) a szerződéshez kapcsolódóan a fogyasztótól megkövetelt biztosítások megjelölését.

(2) A fogyasztási kölcsönszerződésre vonatkozó szabályoktól a fogyasztó hátrányára eltérő szerződési kikötés semmis.

(3) A szerződés semmisségére csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

(4) A hitelező köteles a fogyasztót a fogyasztási kölcsönszerződés megkötésekor minden olyan szerződési feltételről tájékoztatni, amely jogszabály alapján válik a szerződés részévé.

A fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (Korm. rend.)

1. § (1) A fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely

j) a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

2. § A fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni különösen azt a szerződési feltételt, amely

a) a fogyasztó meghatározott magatartását szerződési nyilatkozata megtételének vagy elmulasztásának minősíti, ha a magatartás tanúsítására nyitva álló határidő ésszerűtlenül rövid;

d) lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa, különösen, hogy a szerződésben megállapított pénzbeli ellenszolgáltatás mértékét megemelje, vagy lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni, vagy azt felmondani;

A betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet (THM rend.)

12. § A pénzügyi intézménynek biztosítania kell, hogy ügyfele a szerződés aláírása előtt megismerhesse:

a) a hitelszerződés tervezetét,

f) a rövidítés feltüntetésével két tizedesjegy pontossággal a THM-et, a THM számításának módját és a THM számítása során figyelembe nem vett egyéb költségek, különösen a közjegyzői díj és a kölcsön folyósításához megkövetelt biztosítási díj meghatározását és várható összegét,

Érdemi rész

Álláspontom szerint a kereseti kérelmem elsőfokú, másodfokú, illetve felülvizsgálati bíróság által történ elbírálása során érvényesülnie kellett volna az uniós jognak, benne többek között az uniós alapelveknek, illetve az EUB joggyakorlatának, valamint a fogyasztóvédelmi irányelvekben foglalt fogyasztók magasszintű védelmét biztosító követelményeknek. A bíróságok döntéseiben nem jelent meg a kiszolgáltatott helyzetben lévő átlagos fogyasztót megillető magasszintű védelem, a szolgáltató irányába mutató tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazását gátló visszatartó, elrettentő erő. A bíróságok döntéseik meghozatala során nem adtak arról számot, hogy miként vették figyelembe érveimet, indítványaimat, az általam benyújtott bizonyítékokat, miként juttatták érvényre az uniós jogot, miként érvényesítették az uniós jog elsőbbségét és miként gátolták meg azt, hogy a nemzeti jog gátat vessen az uniós jog érvényesülésének.

Felülvizsgálati ellenkérelem -fegyverek egyenlősége – kontradiktórius eljárás követelménye-törvényelőtti egyenlőség-hátrányos megkülönböztetés tilalma

A bíróságok eljárása, illetve határozatai nem felelnek meg az uniós jognak, illetve az alaptörvény által is megkívánt pártatlan és tisztességes, ésszerű időn belüli eljárás követelményének, a törvény előtti egyenlőség követelményének, továbbá a megkülönböztetés tilalmának. A Kúria eljárása sérti a fegyverek egyenlősége elvet, a kontradiktórius eljárás elvét, az indokolt bírói döntéshez való jogot, a pártatlan, elfogultságtól mentes bíróság követelményét.

A Kúria eljárása azáltal sérti a fegyverek egyenlőségét, illetve a kontradiktórius eljárás követelményét, illetve a törvény előtti egyenlőséget, valamint a megkülönböztetés tilalmát, hogy az alperes felülvizsgálati ellenkérelmét kellő időben nem küldte meg a felperesnek. Az alperes a felülvizsgálati kérelmemre reagálva, felülvizsgálati ellenkérelmet nyújtott be a Kúriához. A Kúria az alperes felülvizsgálati ellenkérelmét megkésve csak azon a napon küldte meg a jogi képviselőmnek, amikor meghozta a felülvizsgálati eljárásban meghozott ítéletét. Azzal, hogy a Kúria csak a határozatának meghozatala napján küldte meg részemre az alperes felülvizsgálati ellenkérelmét elzárt attól, hogy az ellenkérelemben foglaltakra érdemben reagáljak, észrevételek tegyek. A Kúria a megkésített kézbesítéssel megsértette az rPp. 3. § (6) bekezdését és ezen keresztül, az EJEE 6. cikk 1. pontja, a Charta 47. cikke valamint az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdése által is biztosított tisztességes eljárás részjogosultságának tekintett fegyverek egyenlőségét, a kontradiktórius eljárás követelményét.

A Kúria a jogsértő eljárásával megsértette a törvény előtti egyenlőség követelményét is, amely szerint a jogi szabályozás mindenre egyformán vonatkozik, azonos esetben mindenkit egyforma jogok illetnek. Ebben a tekintetben az alperes minden általam benyújtott beadvány kellő időben megkapott annak érdekében, hogy azokra észrevételeket tegyen.

A Kúria az alperes felülvizsgálati ellenkérelmének megkésített kézbesítésével megsértette a hátrányos megkülönböztetés tilalmát is, mivel indokolatlanul hátrányos helyzetbe hozott azáltal, hogy nem adott arra lehetőséget, hogy az alperes felülvizsgálati ellenkérelmével kapcsolatban kifejtsem észrevételeimet még az ítélete meghozatala előtt.

Felülvizsgálati ellenkérelem -pártatlan bírósági eljárás— időszerű tájékoztatás kötelezettsége

A felülvizsgálati kérelem tekintetében a kellő időben történt kézbesítés elmulasztásával a Kúria megsértette a pártatlan bírósághoz való jogomat, benne a pártatlanság látszatát is, mivel kellő ok nélkül elvonta attól a lehetőségtől, hogy kellő időben észrevételeket tegyek az alperes felülvizsgálati ellenkérelmére. Azáltal, hogy a Kúria végeredményét tekintve - igazolható ok nélkül - elzárt attól, hogy az alperes felülvizsgálati kérelmére észrevételek tegyek megsértette azt az alkotmányos követelményt, hogy a bíróságnak nem csak pártatlannak kell lennie, hanem a pártatlanság, az elfogultságtól való mentesség látszatát is fenn kell tartania. Mivel az adott esetben a külső szemlélő által úgy tűnhet, hogy a Kúria szándékosan nem akarta a részemre azt a lehetőséget biztosítani, hogy az alperes felülvizsgálati ellenkérelmére írásban még az ítélet meghozatala előtt észrevételeket tegyek eljárása nem elégíti ki a pártatlanság látszatának fenntartásának követelményét.

Időszerűség vizsgálatának mellőzése-uniós jogi érintettség hivatalból történő feltátásának kötelezettsége-indoklás hiánya

A kereseti kérelmemben, fellebbezésemben, felülvizsgálati kérelmemben többek között azt is sérelmeztem, hogy a pénzügyi szolgáltató tájékoztatása nem felelt meg az átláthatóság követelményének benne a kellő időben nyújtandó tájékoztatás követelményének. Álláspontomat arra alapoztam, hogy mind a kockázatfeltáró nyilatkozatot, mind a szerződéseket, illetve a közjegyzői okiratot – a közjegyzői okirat tervezetét - csak a szerződéskötés előtti pillanatokban, a szerződések aláírását közvetlenül megelőzően ismerhettem meg, így nem volt arra valós lehetőségem, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot, illetve a szerződéseket alaposan áttanulmányozzam és a bennük rejlő kockázatokat megértsem. A perben hivatkoztam arra is, hogy a szolgáltató bevett szerződéskötési gyakorlata nem tisztességes, mert erőfölényével visszaélve elzárja a fogyasztókat attól, hogy tanácsadás keretében harmadik személlyel megkonzultálják a szerződéseket, a bennük foglalt kockázatokat. A felvetéseimmel érdemben, az uniós jogra, illetve joggyakorlatra alapozva a bíróságok nem foglalkoztak. Nem tárták fel hivatalból a felvetett probléma uniós fogyasztóvédelmi jogi vonatkozásait. Beadványaim ellenére, illetve a hivatalból történő vizsgálat kötelezettségére tekintettel sem a másodfokú bíróság, sem a felülvizsgálati bíróság érdemben nem foglalkozott az engemet, mint átlagos, kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztót megillető tájékoztatás időszerűségével, az időszerű tájékoztatás elmaradásával kapcsolatos aggályaimmal. Érdemben az uniós jogra, illetve

joggyakorlatra alapozva nem vizsgálták a bíróságok a jogi álláspontomat, illetve a konkrét vizsgálat hiányában eredményét tekintve indoklás nélkül mellőzték az időszerű tájékoztatással kapcsolatos uniós jogi elvárásokkal. Az Ítéletábrá, illetve a Kúria ítélete érdemi indoklás nélkül egyszerűen nem foglakozott, hallgatott az időszerűség kérdésének megítéléséről melyből faladóan a döntések összeütközött az EJEE 6. cikk 1 pontjában, a Charta 47. cikkében, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglat pártatlan és tisztességes eljárás követelményével, illetve a XXVIII. cikk (7) bekezdésben biztosított jogorvoslathoz való jog hatékony érvényesüléséhez megkövetelt alapkövetelménnyel. Indoklás hiányában azt mutatják a bíróságok döntései, hogy a bíróságok nem foglakoztat a beadványom ezen részével, hivatalból nem tárták fel a probléma uniós jogot érintő jellegét, vetületét. Az ítéletek sértik az indokolt bírósági döntéshez való jogomat, mert nem adnak számot arról miért nem foglakoztak a bíróságok az időszerűség kérdésével, miért nem bontották ki a kérdés uniós jogi vetületét, miként ítélik meg az időszerűség kérdését az uniós joggyakorlatra is tekintettel. Az ítéletek sértik a pártatlanság, a pártatlanság látszatának követelményét, mert azt a látszatot keltik egy külső szemlélőben, hogy az alperes pénzügyi szolgáltató esetleges elmarasztalásának elkerülése érdekében nem foglakoztak érdemben a felvetett kérdés vizsgálatával. Az ítéletek sértik a jogorvoslathoz való jogomat is azért, hogy érdemi indoklás hiányában elzárnak attól, hogy érdemi jogorvoslatot terjesszek elő a bíróságok véleményével, döntéssel szemben, rámutathassak adott esetben arra, hogy az álláspotjuk összeegyeztethetetlen az uniós joggal, az uniós jog érvényesülésének kötelezettségével, az Alaptörvényvel.

Előzetes döntéshozatali eljárás elmulasztása-indoklás hiánya – pártatlanság sérelme

A Kúriát, mint végső fokon eljáró nemzeti bíróságot az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése alapján a felperes kérelmére is tekintettel előzetes döntéshozatali eljárás megindításának kötelezettsége terhelte abban a kérdésben, hogy egyrészt az előzetesen egyedileg meg nem tárgyalt fogyasztói szerződés esetében, az átláthatóság bíróság által történő megítélése során mi minősül „időszerű”, kellő időben történt tájékoztatásnak. Másrészt abban a kérdésben, hogy kell-e a fogyasztónak tevőleges, kényszerítő lépéseket tennie annak érdekében, hogy a szolgáltatóval megkötésre váró fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalt feltételeit a szerződés megkötése előtt kellő időben megismerhesse.

A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletében említést sem tesz arról, hogy előtte előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatását kezdeményeztem. A Kúria ítéletében egyrészt nem hozott döntést az előzetes döntéshozatali eljárás tekintetében, másrészt döntés hiányában indokát sem adja annak, miért nem látta szükségesnek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A Kúria a döntéshozatal elmulasztásából, illetve az indoklás hiányából fakadóan a Bszi. 13. § (1) bekezdésére, az rPp. 221. § (1) bekezdésére, illetve az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdésében valamint az rPp. 155/A. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel megsértette az EJEE 6. cikk 1 pontjában, a Charta 47. cikkében az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdésében foglat pártatlan és tisztességes eljárás követelményét, benne az érdemi indoklás kötelezettségét, a pártatlanság látszatának követelményét. A Kúriát, mint végső fokon eljáró polgári bíróságot az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó indítványom alapján érdemi indoklási kötelezettség terhelte abban a tekintetben, hogy számot adjon arról miért nem látta szükségét az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének. Ennek a kötelezettségének a Kúria nem tett eleget így megsértette az érdemi indoklás kötelezettségét.

A Kúria eljárása sérti a pártatlanság látszatát is, mivel egy külső szemlélőben joggal azt a benyomást kelti, hogy a Kúria azért nem kezdeményezte az előzetes döntéshozatali eljárást, hogy ne kerüljön sor arra, hogy az EUB meghatározza azokat a kritériumokat, amelyek alapján megítélhető az átláthatóság követelményének vizsgálata során, hogy mikor tekinthető a fogyasztónak nyújtott tájékoztatás időszerűnek és ennek eredménye képpen esetlegesen módosítania keljen a joggyakorlatát, jogértelmezését, illetve az alperes vonatkozásában meg kellejen állapítania a tájékoztatás időszerűtlenségét, az átláthatóság hiányát. Közelebbről: vélhetően attól ijedhetett meg a Kúria, hogy az EUB meghatározza, hogy legalább a szerződéskötést megelőzően hány nappal előbb kell a fogyasztó részére a kockázatfeltárányilatkozatot, illetve a megkötésre váró szerződést átadni ahhoz,

hogyan a tájékoztatás megfeleljen az időszerűség, az átláthatóság követelményének és az átlagos fogyasztó alaposan áttanulmányozhassa, megérthesse, illetve szükség esetén külső harmadik személlyel megtanácskozassa azt.

A panaszom fenti vonatkozásban történő megítélése kapcsán az Alkotmánybíróság nem mehet el amellett a tény mellett, hogy a fogyasztónak nyújtott tájékoztatás időszerűségének megítélése során a nemzeti bíróságoknak tekintettel kell lenniük arra, hogy a különböző fogyasztóvédelmi ágazati irányelvek mind előírják a fogyasztó kellő időben, még a szerződéskötést megelőzően történő tájékoztatását annak érdekében, hogy a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson. A tájékoztatás időszerűségét például a 2014/17/EU irányelv a negatív tapasztalatokra tekintettel konkrét napokban is meghatározza.

A 6/2013 PJE III. 1. b.) pont kontra az uniós jog érvényesülése- Indoklás hiánya

A beadványaimban kértem a bíróságokat, hogy a kvázi jogszabálynak minősülő és a bíróságok számára kötelező erővel bíró 6/2013. sz. PJE általam támadott III. 1. b.) pontját részét rekesszék ki az eljárásból, mert az említett részek sértik az uniós jog elsőbbségét, sértik az uniós jog érvényesülését azáltal, hogy nem engednek teret a szolgáltató szakmai elvárásoknak megfelelő tájékoztatásának vizsgálatára az átláthatóság körében. Közelebbről nem adnak teret annak vizsgálatára, hogy szakmai oldalról megközelítve kellett-e tudnia azt a pénzügyi szolgáltatónak, hogy a HUF árfolyama hosszútávon, a pénzpiaci elveknek megfelelően „nagy valószínűséggel”, várhatóan le fog értékelődni a CHF-hez viszonyítva és vissza fog térni arra a leértékelődési pályára amin a devizahitelezés kialakulása előtt volt. Nem adnak teret annak vizsgálatára, hogy a pénzügyi szolgáltató a világos és érthető, átlátható tájékoztatás keretében köteles lett volna-e a fogyasztót arról is tájékoztatni mik a pénz és tőkepiacok hosszútávú várakozásai, milyen valószínűségekkel számolnak a pénzügyi szolgáltatók a CHF-HUF árfolyam tekintetében.

Álláspontomat arra alapítottam, hogy a Kúria a 6/2013. sz. PJE határozatában és a hozzá kapcsolódó indoklásban pénzügysszakmai kérdésben foglalt állást anélkül, hogy a kérdésben független igazságügyi szakértő(k), illetve független szakmai szervezet(ek) a kérdésben állást foglalt(ak) volna. A Kúria csak a PSZÁF álláspontjára alapozta a részben kimondottan pénzügysszakmai kérdésben is állást foglaló határozatát, ami azért aggályos, mert egyrészt a PSZÁF nem rendelkezik szakmai tudással, illetve tapasztalattal a pénz és tőkepiaci kereskedelem, illetve a hozzá kapcsolódó pénz és tőkepiaci várakozások kialakítása vonatkozásában. Nincs gyakorlata az alkalmazott stratégiák, elemzési módszerek (fundamentális elemzés, technikai elemzés, egyéb komplex matematika alapú elemzési módszerek, előrejelző platformok, stb.) tekintetében. Nincs gyakorlata, tapasztalata az éles kereskedelem vonatkozásában. Másrészt a határozott és erőteljes fogyasztóvédelmi intézkedések meghozatalának elmulasztása folytán maga is tevőlegesen hozzájárult a magyar devizahitelezési válság kialakulásához melyből kifolyólag objektív oldalról szemlélve nem tekinthető elfogulatlannak a devizahitelezés problémakörében.

Az rPtk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisség-indoklási kötelezettség

Kértem a bíróságokat, hogy az rPtk. 200. § (2) bekezdés második mondata szerint is vizsgálják meg a szerződés semmisségét. Kérésemmel érdemben sem a másodfokú, sem a felülvizsgálati bíróság nem foglalkozott, indokolt döntéssel nem foglalt állást melyből fakadóan a bíróságok megsértették az EJEE 6. cikk 1 pontjában, a Charta 47. cikkében az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan és tisztességes eljárás követelményét, benne az érdemi indoklás kötelezettségét, a pártatlanság látszatának követelményét.

A fogyasztó számára „lényeges körülmény”, információ-indoklási kötelezettség.

Az uniós jog, illetve az EUB joggyakorlata arra kötelezi a szolgáltatót, hogy a fogyasztóval kötendő szerződés megkötése előtt kellő időben a rendelkezésére álló minden olyan „lényeges körülményt”, információt a fogyasztó rendelkezésére bocsássa, ami a szakmai követelményeknek megfelelően a

rendelkezésre áll vagy állnia kell és befolyásolhatja a fogyasztó ügyleti döntését, a megkötendő szerződés teljesítését. Esetemben a kereseti kérelmemben ilyen információnak tekintettem többek között azt, hogy:

- a szerződés egy hibrid szerződés, ami befektetési, árfolyamspekulációs elemeket is tartalmaz,
- a szerződés elszámoló devizája a CHF, ami egy menekülő deviza és ebből kifolyólag az árfolyama érzékenyebb a piaci változásokra, turbulenciákra,
- a kölcsönt a szolgáltató derivatív úton teremtett CHF-ből nyújtja, ami a szerződés alapján az árfolyamrészben, a kamatban, a kezelési költségben megmutatkozó többletköltségeket okozhat,
- a CHF elszámolásból fakadóan a kölcsöntermékben kettős árfolyam és kamatkockázat rejlik,
- a kölcsönkonstrukcióhoz negatív nemzetközi tapasztalatok párosulnak (Lengyelországi devizahitelválság, Ausztrál devizahitel válság az ún Westpac hitelek),
- a kölcsön visszafizetésére hatással vannak a pénzpiaci események ugyancsak a kamatparitás elve és a vásárlóerő paritás elve,
- a CHF a kölcsön nyújtás időszakában a pénzpiaci elvekre figyelemmel a szolgáltató által tudottan túlértékelt volt, ami annak a nem csekély veszélyét hordozta magában, hogy a HUF a CHF-hez viszonyítva hosszú távon veszít az árfolyamából,
- a szolgáltató ismerte a CHF-HUF korábbi évtizedekre vonatkozó árfolyamalakulását, amiből az a következtetés volt levonható, a pénzpiaci elvekre is tekintettel, hogy a CHF hosszútávon erősödni fog a HUF-hoz képest,
- a szolgáltató ismerte a BÉT2004 évi jelentését a bennük megfogalmazott várakozását és maga is képes volt hasonló számítások elvégzésére amelyeket, mint aktív pénzpiaci szereplő el is végzett,
- a HUF és a CHF törlesztési karakterisztikájából az állapítható meg, hogy bár a CHF kölcsönhöz lényegesen magasabb kockázatok tapadnak, mint a HUF kölcsönhöz összességét tekintve a CHF kölcsön esetében nem keletkezik a fogyasztó oldalán a törlesztés lezárását követően lényeges megtakarítás.

Az eljáró bíróságok döntéseikben nem adták alapos indokát annak, hogy az EUB joggyakorlatára is tekintettel, miért nem tekintették a fenti információkat a szerződés szempontjából lényeges információknak és miért nem értettek velem egyet abban, hogy a fenti információk elhallgatása sértette a világos és érthető, átlátható tájékoztatás követelményét. Azáltal, hogy az eljáró bíróságok nem adták magyarázatát, indokát annak, hogy miért nem tekintik a fenti információkat lényegesnek a már fent hivatkozottak szerint megsértettel az EJEE 6. cikk 1 pontjában, a Charta 47. cikkében az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan és tisztességes eljárás követelményét, benne az érdemi indoklás kötelezettségét, a pártatlanság látszatának követelményét.

Üzletszabályzat, közjegyzői okirat közokiratisága –indoklási kötelezettség

A bíróságokat az uniós jog érvényesülése benne többek között a fogyasztók hátrányos helyzetére, illetve a fogyasztókat megillető magasfokú védelem biztosítására, valamint a szolgáltatók tisztességtelen feltételek alkalmazásától történő elrettentés érdekében hivatalból történő vizsgálat kötelezettsége terhelte abban a tekintetben, hogy a szolgáltató által alkalmazott szerződés, illetve a szerződésről készült közjegyzői okirat megfordítja e a fogyasztó hátrányára a bizonyítás terhét az üzletszabályzat megismerhetősége, illetve kézhezvétele tekintetében. Azt EUB ebben a kérdésben úgy foglalt állást, hogy a szolgáltatónak kel bizonyítania azt, hogy a fogyasztó számára lehetőséget biztosított az üzletszabályzata megismerésére, illetve sorkerült annak szerződéskötést megelőzően az átadására. Sem a másodfokú, sem a felülvizsgálati bíróság nem adta annak magyarázatát, ésszerű uniós joggal szinkronban lévő indokát, hogy miért nem vette ítélezési tevékenysége során figyelembe az EUB ezirányú ítélezési gyakorlatát. Az eljáró bíróságok a magyarázatadás hiányában megsértették az EJEE 6. cikk 1 pontjában, a Charta 47. cikkében az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan és tisztességes eljárás követelményét, benne az érdemi indoklás kötelezettségét, a pártatlanság látszatának követelményét.

Az alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és az Alaptörvény 28. cikke.

A bíróságokra az a kötelezettség hárul, hogy a jogértelmező tevékenységüket az Alaptörvény 28. cikkében foglalt követelményeknek maradéktalanul eleget téve gyakorolják. Mivel az uniós jog egyben nemzeti jognak is tekintendő az Alaptörvény 28. cikkében lefektetett követelményeknek az uniós jog alkalmazása, értelmezése, érvényre juttatása során is érvényesülnie kell azzal a különbséggel, hogy a jogalkotó szándékát az EUB ítélkezési gyakorlata tükrözi. Így amennyiben a bíróság ítélete nem felel meg az EUB joggyakorlatának az az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét eredményezi melyből fakadóan a bíróság döntése a XXVIII cikk (1) bekezdésére tekintettel tisztességtelenné válik. Esetemben a bíróságok nem vették figyelembe a panaszbeadványomban idézett EUB döntéseit, így határozataik sértik a fent leírtak alapján az alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megkövetelt tiszteséges eljárás követelményét.

Budapest, 2021. szeptember 08.

